

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Vaders en dochters. Molukse historie in de Nederlandse literatuur van de negentiende eeuw en haar weerklank in Indonesië

Straver, J.A.M.

Citation

Straver, J. A. M. (2018, February 7). *Vaders en dochters. Molukse historie in de Nederlandse literatuur van de negentiende eeuw en haar weerklank in Indonesië*. Verloren. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/61144>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/61144>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The following handle holds various files of this Leiden University dissertation:

<http://hdl.handle.net/1887/61144>

Author: Straver, J.A.M.

Title: Vaders en dochters. Molukse historie in de Nederlandse literatuur van de negentiende eeuw en haar weerklank in Indonesië

Issue Date: 2018-02-07

Archivalia

- Borneo's Nieuwsblad. 1830. Rijksuniversiteit Leiden, KITLV (Special Collections) D H 250.
- Brieven van zijn neef Q.M.R. Ver Huell, 1804 april 17-1837 juli 14. Nationaal Archief, Inventaris van de archieven van C.A. VerHuell, C.H. Graaf VerHuell, M.J. VerHuell-de Bruyn en C.J. VerHuell 2.21.004.04, 307.
- Huishoudboeken van mevrouw Ver Huell, 1831-1840. Gelders Archief, collectie familie Ver Huell 0490-73.
- Manuscript van de kepala adat van Neira, vermoedelijk kort voor, of tijdens de oorlog [...] samengesteld door zijn grootvader, gedeeltelijk in het Maleis en gedeeltelijk in het Nederlands geschreven. Te Banda Neira voorgelegd aan Rudy Kousbroek, door hem gekopieerd en gestuurd aan prof.dr. A. Teeuw (brief d.d. 17 december 1987), en door hem geschonken aan Ch.F. van Fraassen.
- Stukken met betrekking tot Ph.P. Roorda van Eysinga (1796-1856). Universiteitsbibliotheek Leiden, BPL 3286. brief no. 6, Batavia 1 augustus 1824.
- Veerman, W.L., Journaal van Zr.Ms. 'Admiraal Evertsen', voerende de vlag van de Schout bij Nacht A.A. Buyskes, gecommandeerd door de Kapitein J.H. van Maren, en naar deszelve door de Kapitein D.H. Dietz en naar dezen door de Kapitein Luitenant Q.M.R. Verhuell, gehouden door den Luitenant der tweede klasse W.L. Veerman, van Nieuwediep naar en in Oost Indië en op de terugreis, 9 Febr. 1815-7 April 1819. Vervolgd door: Verkort journaal van de Amerikaansche brik 'Pickering', en door Journaal van het Engelsche koopvaardijship 'Cadmus', 1819. Scheepvaart Museum Amsterdam, A. 2419, 0003.
- (Ver Huell, Q.M.R.), Levensherinneringen van Q.M.R. Ver Huell, 1812-1839. Gelders Archief, Collectie familie Ver Huell 0490-58. Transscriptie Ch.F. van Fraassen.
- Vermeulen Krieger, F., Dagboek, zedert mijne gevangenschap in Rusland 28 november 1812. Gemeente-archief Goes, Collectie handschriften 119.
- Vermeulen Krieger, F., Dagboek, door hem gehouden gedurende zijne reis van Hellevoetsluis naar Batavia, zijn verblijf in Indië en zijn terugkeer naar het vaderland, 1829 December 20-1834 December 19. Nationaal Archief, Den Haag, Collectie 045 Vermeulen Krieger, 1817-1834, 2.21.006.45, 3.

Bibliografie

- Accarias de Sérionne, J., *La richesse de la Hollande, ouvrage dans lequel on expose, l'origine du commerce et de la puissance des Hollandois; l'accroissement successif de leur commerce et de leur navigation; les causes qui ont contribué à leur progrès, celles qui tendent à les détruire; et les moyens qui peuvent servir à les relever.* 2 Banden. Londen [i.e. Amsterdam?]: aux depens de la Compagnie, 1778.
- Ackersdijck, J., 'Herinneringen van eene Reis naar Oost-Indiën, door Q.M.R. Ver Huell', in: *De Gids* 1838, 411-418.
- Alkhajar, E.N.S., *Pahlawan2 yang digugat. Tafsir kontroversi Sang Pahlawan*. Solo: Buku Katta, 2008.
- Alwi, D., *Bersama Hatta, Syahrir, dr. Tjipto & Iwa K. Soemantri di Banda Naira*. Jakarta: Penerbit Dian Rakyat, 2002.
- Alwi, D., *Sejarah Maluku. Banda Naira, Ternate, Tidore dan Ambon*. Jakarta: Dian Rakyat, 2005.
- Alwi, D., *Sejarah Banda Naira*. Malang: Pustaka Bayan; Banda Naira: Yayasan Warisan dan Budaya Banda Naira, 2006.
- Alwi, D., *Friends and Exiles. A Memoir of the Nutmeg Isles and the Indonesian Nationalist Movement*. Ed. B.S. Harvey. Ithaca, NY: Southeast Asia Program Publications, 2008.
- Appleby, J., *Shores of Knowledge. New World Discoveries and the Schientific Imagination*. New York, London: W.W. Norton & Company, 2013.
- Arens, K., 'Het onverslijtbaar kleed. Over de verhalen van W.L. Ritter (1799-1862)', in: *Indische Letteren* 14 (1999), 30-50.
- Atlas van Tropisch Nederland*. Ed. KNAG. Batavia: Reproductiebedrijf van den Topografischen Dienst in Ned.-Indië, 1938.
- Atlas Maluku*. Utrecht: Landelijk Steunpunt Educatie Maluku, 1998.
- Aveling, H., 'Seventeenth Century Bandanese Society in Fact and Fiction: "Tambera" assessed', in: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 123 (1967), 347-365.
- Barend-van Haeften, M., 'Van scheepsjournaal tot reisverhaal: een kennismaking met zeventiende-eeuwse reisteksten', in: *Literatuur* 7 (1990), 222-228.
- (Barros, J. de), *Ongemeene Scheeps-togten en Manhafte Krygs-bedryven te Water en Land, door Diego Lopez de Sequeira, als Kapitein Generaal en Gouverneur ter voortzetting van der Portuyzen Gebied en vryen Koop-handel in de Oost-Indien [...]. Leiden: Pieter van der Aa, 1707*.
- Bartels, D., *In de schaduw van de berg Nunusaku. Een cultuur-historische verhandeling over de bevolking van de Midden-Molukken*. Utrecht: Landelijk Steunpunt Edukatie Molukkers, 1994.
- Bastin, J. & B. Brommer, *Nineteenth century prints and illustrated books of Indonesia, [...]. A descriptive bibliography*. Utrecht, Antwerpen: Het Spectrum, 1979.

- Beecher-Stowe, H., *De Hut van Oom Tom of Het Leven der Negerslaven in Noord-Amerika, naar het Fransch van De la Bédollière door W.L. Ritter. Voorafgegaan door eene korte beoordeeling van George Sand, mede uit het Fransch vertaald.* Batavia: H.M. van Dorp, 1853.
- Bel, J., *Bloed en rozen. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1900-1945.* Amsterdam: Bert Bakker, 2015.
- Berg van Saparoea, C.J.G.L. van den, 'De tragedie op het eiland Saparoea in het jaar 1817 tijdens den opstand in de Molukken, waarin is opgenomen het boeiend relaas van den eenigen bij den moord in het fort Duurstede gespaarden ooggetuige, den kleinen Jean Lubbert van den Bergh', in: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 104 (1948), 237-336.
- Berg, W. van den, *De ontwikkeling van de term 'romantisch' en zijn varianten in Nederland tot 1840.* Assen: Van Gorcum, 1973.
- Berg, W. van den, 'Sociabiliteit, genootschappelijkheid en de orale cultus', in: Marijke Spies, *Historische letterkunde. Facetten van vakbeoefening.* Groningen: Wolters-Noordhoff, 1984, 151-170.
- Berg, W. van den, en P. Couttenier, *Alles is taal geworden. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1800-1900.* Amsterdam: Bert Bakker, 2009.
- Berg, J. van den, *Het verloren volk. Een geschiedenis van de Banda-eilanden.* 's-Gravenhage: BZZTôH, 1995.
- Bervoets, J., *Alexander Ver Huell (1822-1897). Een levensbeschrijving.* Zutphen: Walburg Pers, 1992.
- Bervoets, J.A.A., 'Het leven en werk van Maurits Ver Huell in Arnhem (1850-1860)', in: *Arnhem de Genoeglijkste* 16 (1996), 111-122.
- Bervoets, J.A.A. (ed.), *De Briefwisseling van de Student Alexander Ver Huell 1840-1849.* Westervoort: Van Gruting, 1997.
- Bie, J.P. de, & J. Loosjes, *Biographisch woordenboek van protestantsche godgeleerden in Nederland. Deel 4.* 's-Gravenhage: Martinus Nijhoff, 1931.
- Bik, A.J.E.A. (ed.), *Dagverhaal eener reis, gedaan in het jaar 1824, tot nadere verkenning der eilanden Kefing, Goram, Groot-en Klein Kei en de Aroe-Eilanden door A.J. Bik.* Leiden: Sijthoff, 1928.
- Bilderdijk, W., *Mengelpoëzy I.* Amsterdam: wed. J. Döll, 1799.
- Boehmer, E., *Colonial & Postcolonial Literature. Migrant metaphors.* 2e druk. Oxford: Oxford University Press, 2005.
- Boehmer, E. and F. Gouda, 'Postcolonial Studies in the Context of the 'Diasporic' Netherlands.' In: E. Boehmer en S. de Mul (red.), *The postcolonial Low Countries. Literature, colonialism, multiculturalism.* Lanham, MD [etc]: Lexington Books, 2012, 25-43.
- 'Boekaankondiging: Aus dem Indischen Leben von Dr. W.R. van Hoëvell', in: *Tijdschrift voor Nederlandsch Indië* 1868, I, 233-238.
- Boelens, G., Chr. van Fraassen & H. Straver, *Natuur en samenleving van de Molukken.* Utrecht: Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers, 2001.
- Bogaers, A., *De togt van Heemskerk naar Gibraltar. Dichtstuk.* (Rotterdam): eigen beheer, 1837.
- Bois, J.P.I. du, *Vies des Gouverneurs Généraux, avec l'Abrégé de l'Histoire des Etablissements Hollandois aux Indes Orientales [...] & suivi des Considerations sur l'Etat présent de la Compagnie par Monsieur le Baron d'Imhoff, ci-devant son Gouverneur Général aux Indes Orientales.* La Haye: Pierre de Hondt, 1763.
- (Bois, J.P.I. du), 'Leven van alle de Gouverneurs Generaal van Neêrlands India met derzelver afbeeldingen', in: *Historische beschryving der reizen, of Nieuwe en volkooime verzameling van de aller-waardigste en zeldzaamste zee- en landtogten [...] leverende dit Deel het Leven van alle de gouverneurs generaal van Neêrlands India.* Deel 20. Amsterdam: J. Roman, G. de Groot, J. Loveringh, G. Tielenburg, S. van Esveld en P. Schouten, 1765.
- (Booth, A.), *Een dienaar der Oost-Indische Compagnie te Londen in 1629. Journael van Abram Booth en zijn descriptie van Engelandt.* Ed. A. Merens. 's-Gravenhage: A.A.M. Stols, 1942.
- (Bosch, J. van den), 'Mijne verrigtingen in Indië: verslag van Z. Excellentie den Commissaris Generaal J. van den Bosch, over de jaren 1830, 1831, 1832 en 1833, door Z. Excell. zelf' opgesteld

- en overhandigd aan zijnen opvolger den Gouverneur Generaal ad interim J.C. Baud, waarin de grondslagen en eerste uitkomsten van het kultuurstelsel vergeleken worden met de vroeger gevolgde regeringsbeginselen en de daaruit verkregen resultaten, en beschouwd in verband met de politieke en finantiele belangen van Indie en Nederland', in: *Bijdragen voor taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch Indië*. Amsterdam: F. Muller, 1864, 295-481.
- Bouwman, C.E., 'Een epos over de Molukken. Tussen admiraals en sultans van Y.B. Mangunwijaya', in: *Indische Letteren* 10 (1995), 84-93.
- Braginsky, W., *The heritage of traditional Malay literature. A historical survey of genres, writings and literary views*. Leiden: KITLV Uitgeverij, 2004.
- (Bree, M.J. van), *Zes kunstplaten, behorende tot De Hollandsche natie, in zes zangen, door wijlen den heer J.F. Helmers, geteekend door den heer M.J. van Bree en gegraveerd door den heer R. Vinkeles. 's-Gravenhage: J. Allart, 1815*.
- Breitenstein, H., 'Twee jaar op Banda', in: *De aarde en haar volken* 52 (1916) 10, 73-80; 11, 81-86.
- Breman, J., *Koloniaal profijt van onvrije arbeid. Het Preanger stelsel van gedwongen koffieteelt op Java, 1720-1870*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2010.
- Brink, J. ten, *Ostindische Damen und Herren. Vier Beiträge zur Kenntniß der Sitten und Gebräuche in der europäischen Gesellschaft von Holländisch-Indien. Aus dem Holländischen von Wilhelm Berg. 4 Bände*. Leipzig: Denicke, 1868. *Indische Bibliothek* 2-5.
- Bronnen betreffende de Midden-Molukken 1796-1902. Bewerkt door Ch.F. van Fraassen. Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis 2016. Te raadplegen via resources.huygens.knaw.nl/retroboeken/middenmolukken17961902.
- (Brosses, Ch. de), *Histoire des Navigations aux Terres Australes*. Tome premier. Paris: Durand, 1756.
- Bruijn, J.R., F.S. Gaastra and I. Schöffner, *Dutch-Asiatic Shipping in the 17th and 18th Centuries*. The Hague 1979-1987. *Rijks Geschiedkundige Publicatiën* no. 165, 166 and 167. Te raadplegen via resources.huygens.knaw.nl/das.
- Buddingh, S.A., *Nederlandsch Oost-Indië. Reizen over Java, Madura, Makassar [...] gedaan gedurende het tijdvak 1852-1857. 3 Delen*. Rotterdam: M. Wijt & Zonen, 1859-1861.
- Buku Panduan Acara Peringatan Hari Pahlawan Nasional Martha Christina Tiahahu Ke-190, Tanggal 5 Januari 2008, di Negeri Abubu, Nusalaut. Ambon: Pemerintah Provinsi Maluku, 2008.
- Camões, L. de, *De Lusiaden*. Vertaling A. Pos. Amsterdam, Antwerpen: Veen, 2012.
- Carey, D., and S. Trakulhun, 'Universalism, Diversity, and the Postcolonial Enlightenment', in: D. Carey and L. Festa (ed.), *The Postcolonial Enlightenment. Eighteenth-Century Colonialism and Postcolonial Theory*. Oxford: Oxford University Press, 2009, 240-280.
- (Casas, B. de las), *Seer cort verhael vande destructie van d'Indien vergadert deurden Bischof Don Fray Bartholome de las Casas*. Antwerpen?: s.n., 1578.
- (Casas, B. de las), *Den spiegel vande Spaensche tyrannie beeldelijcken afgemaelt / leest breederen in-hout door het schrijven van den e. bisschop van Chiapa in Nieu Spaengien, ghenaemt don Fray Bartholome de las Casas [...]*. Amstelredam: Cornelis Claesz, 1609.
- (Cate, W.Ch. ten), *Banda-Neira. Het land, waar 't goud aan de boomen groeit. Ter gelegenheid van het bezoek van Z. Excellentie Gouverneur-Generaal Jhr. Mr. A.C.D. de Graeff. Van verleden en heden, door W.Ch. ten Cate, Gediplomeerd Gezaghebber by het Binnenlandsch Bestuur. (Bandaneira), 2 oktober 1927*. Universiteitsbibliotheek Leiden, Special Collections D H 1026.
- Chauvel, R., *Nationalists, soldiers and separatists. The Ambonese islands from colonialism to revolt, 1880-1950*. Leiden: KITLV Press, 1990.
- Chijs, J.A. van der, *De stichting der Vereenigde O.I. Compagnie en de maatregelen der Nederlandsche regering betreffende de vaart op Oost-Indië, welke haar voorafgingen*. Leyden: P. Engels, 1857.

- Chijs, J.A. van der, *De vestiging van het Nederlandsche Gezag over de Banda-eilanden (1599-1621)*. Ed. Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen. Batavia: Albrecht & Co.; 's Hage: M. Nijhoff, 1886.
- (Clercq, W. de), *Dagboek van Willem de Clercq 1811-1844*. Te raadplegen via resources.huygens.knaw.nl/retroboeken/declercq.
- Colenbrander, H.T. (ed.), Jan Pietersz. Coen. *Bescheiden omtrent zijn bedrijf in Indië*. Vol. I. 's-Gravenhage: Nijhoff, 1919.
- Colenbrander, H.T., 'Reisverhaal van Jacob van Neck (1598-1599)', in: *Bijdragen en Mededeelingen van het Historisch Genootschap* 21, Amsterdam 1900, 194-329.
- Commelin, I. (ed.), *Begin ende voortgangh van de Vereenighde Nederlantsche Geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie: Vervatende de voornaemste reysen, by de inwoonderen der selver provincien derwaerts gedaen [...]*. 2 Delen. Amsterdam: Joannes Janssonius, 1646.
- (Condorcet, Marquis de), *Esquisse d'un Tableau Historique des Progrès de l'Esprit Humain*. Ouvrage posthume de Condorcet. Paris: Agasse, l'an III de la République.
- (Condorcet, Marquis de), *Schets van een historiesch tafereel der vorderingen van 's menschen geest. Naar het Fransch van den heere de Condorcet*. Haarlem: François Bohn, 1802.
- Conscience, H., *De leeuw van Vlaenderen*. Antwerpen: L.J. De Cort, 1838.
- Cook, J., *Reize rondom de wereld*. Vert. J.D. Pasteur. 13 Delen. Leyden: Honkoop; Amsterdam: Al-lart; 's Haage: Van Cleef, 1795-1803.
- Cook's Log*. Ed. Captain Cook Study Unit. Vol. 22 (1999) 2.
- Crab, van der P., *De Moluksche eilanden*. Reis van Z.E. Den Gouverneur Generaal C.P. Pahud. Batavia: Lange, 1862.
- D.N., 'Prinses Adeka. Eene Bandasche Legende', in: *Eigen Haard*. Geïllustreerd familieweekblad 44 (1918) 35, 560-562.
- Daas, Q.W.J., *De gezangen van Ossian in Nederland*. Nijmegen: s.n., 1961.
- Dalhuisen, L., M. van Selm & F. Steegh (red.), *Geschiedenis van Indonesië*. Zutphen: Walburg Pers, 2006.
- Dermoût, M., *Spel van tifa-gongs*. Amsterdam: Querido, 1954.
- Dichterlyke Gedachten-beelden. Eerste Bundel*. Amsterdam: wed. J. Dóll, 1801.
- Dictionnaire de l'Académie françoise, revu, corrigé et augmenté par l'académie elle-même*. Tome second. L-Z. 5e druk. Paris: J.J. Smits & Co., 1798.
- Dohmen, Chr., *In de schaduw van Scheherazade. Oosterse vertellingen in achttiende-eeuws Nederland*. Nijmegen: Vantilt, 2000.
- Doren, J.B.J. van, *Reis naar Nederlands Oost-Indië of Land- en zeetogten gedurende de twee eerste jaren mijns verblijfs op Java*. 2 Delen. 's-Gravenhage: J. en H. van Langenhuysen, 1851.
- (Doren, J.B.J. van), *Een vrijmoedig woord over het ontslag van den heer Senn van Basel, vroeger Nederlandsch consul voor China en Canton, en laatst algemeenen Ontvanger te Samarang op Java, door een Vriend van gerechtigheid en vrede*. 's-Gravenhage: Gebr. J. & H. van Langenhuysen, 1851.
- Doren, J.B.J. van, *Fragmenten uit de reizen in den Indischen Archipel enz.* 2 Delen. Amsterdam: J.D. Sybrandi, 1852-1854.
- Doren, J.B.J. van, *Herinneringen en schetsen van Ned. Oost-Indië. Vervolg op de Fragmenten uit de reizen in die gewesten*. 2 Delen. Amsterdam: J.D. Sybrandi, 1857-1860.
- Doren, J.B.J. van, *Thomas Matulesia, het hoofd der opstandelingen op het eiland Honimoo, na de overname van het bestuur der Molukken door den landvoogd Jacobus Albertus van Middelkoop in 1817*. Amsterdam: J.D. Sybrandi, 1857.
- Doren, J.B.J. van, *Bijdragen tot de kennis van verschillende overzeesche landen, volken, enz. (overgedr. uit De Globe)*. 2 Delen. Amsterdam: J.D. Sybrandi, 1860-1864.

- Dornseiffer, S.I., en J. ten Kate, 'W.L. Ritter, een Haarlemmer in de Oost', in: *Indische Letteren* 6 (1991), 79-91.
- (Douchez, F.), *Een tweetal oorspronkelijke nastukjes voor het Nederduitsch tooneel, met eerbied opgedragen aan de beminnaren van de nationale tooneelkunst en tevens aan 's Neêrlands weldadigheid, wordende de opbrengst daar van, aan de meest nog noodlijdende slagtoffers der jongste stormen, namelijk de Scheveningsche visschers, door den schrijver geschonken*. 's-Gravenhage: G. Vervloet, 1837.
- Drop, W., *Verbeelding en historie. Verschijningsvormen van de Nederlandse historische roman in de negentiende eeuw*. 4e druk. Utrecht: HES Publishers, 1979.
- Drost, A., *Hermingard van de Eikenterpen. Een oud vaderlandsch verhaal*. Haarlem: Vincent Loosjes, 1832.
- (Dungen Gronovius, J.D. van den), 'Verslag over de residentie Borneo's Westkust, 1827-1829'. Ed. P.J. Veth, in: *Tijdschrift voor Nederlandsch Indië* 1871, II, 8-40.
- Ellen, R., *On the Edge of the Banda Zone. Past and Present in the Social Organization of a Moluccan Trading Network*. Honolulu: University of Hawaii Press, 2003.
- Enklaar, I.H., *Joseph Kam: 'Apostel der Molukken'*. 's-Gravenhage: Boekencentrum, 1963.
- Erftemeijer, A., *Groots en meeslepend. Sublieme landschappen uit de Nederlandse romantiek*. Haarlem: Frans Hals Museum, De Hallen Haarlem, 2009.
- Esménard, J., *La Navigation, poème en huit chants, avec des notes historiques et géographiques*. 2 Delen. Paris: Giguët et Michaud, 1805; 2e druk: Paris: Giguët et Michaud, 1806.
- Fabricius, J., *De schreeuw van de witte kakatoe. De Pattimura-opstand in de Molukken*. Den Haag: Leopold, 1978.
- Fasseur, C., *De Indologen. Ambtenaren voor de Oost 1825-1950*. 3e druk. Amsterdam: Bakker, 2003.
- Feith, R., *Het graf*. Ed. P.J. Buijnsters. 2e herziene druk. Haarlem: Tjeenk Willink-Noorduijn, 1977.
- Fijma, K. (red), *Harne Bevoort (1801-1874). Dichter van Enkhuizen. Te raadplegen via <http://home.hccnet.nl/k.fijma/hbevoort.html>*
- Forshee, J., & Chr. Healy, 'The art of the concrete: monumental images and authority in eastern Indonesia', in: C. Fredericksen & I. Walters (ed.), *Altered States. Material Culture Transformations in the Arafura Region*. Darwin: Northern Territory University Press, 2001, 1-30.
- Fortgens, J., 'De zendingsarbeid in Djailolo (Halmahera)', in: *Mededeelingen van wege het Nederlandsch Zendelinggenootschap. Tijdschrift voor Zendingswetenschap* 95 (1915) 4, 313-331.
- Fraassen, Chr.F. van, 'Zacharias Josef Manusama 1921-2001', in: Z.J. Manusama, *Historie en sociale structuur van Hitu tot het midden der zeventiende eeuw*. Utrecht: Moluks Historisch Museum, Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers, 2004, 9-27.
- Fraassen, Chr.F. van, 'Dynamiek in een gespleten wereld', in: Chr.G.F. de Jong (red.), *Een vakkracht in het Koninkrijk. Kerk- en zendingshistorische opstellen*. Heerenveen: Uitgeverij Groen, 2005, 54-66.
- Fraassen, Ch.F. van, *Een romanticus bij de marine. Het leven van Maurits Ver Huell tegen de achtergrond van zijn milieu en tijd. Een monografie. Cdrom behorend bij: Q.M.R. Ver Huell, Herinnering aan een reis naar Oost-Indië. Reisverslag en aquarellen van Maurits Ver Huell, 1815-1819*. Zutphen: Walburg Pers, 2008.
- Francis, E., 'Korte beschrijving van het Nederlandsch grondgebied ter Westkust van Sumatra, 1837', in: *Tijdschrift voor Neêrland's Indië* 2 (1839) I, 28-44; 90-III; 131-153; 203-220.
- (Francis, E.), *Herinneringen uit den levensloop van een 'Indisch' ambtenaar van 1815 tot 1851, medegedeeld in brieven door E. Francis*. 3 Delen. Batavia: Van Dorp, 1856-1860.
- Frühhoff, W., & M. Prak (red.), *Geschiedenis van Amsterdam. Deel II.2. Zelfbewuste stadstaat, 1650-1813*. Amsterdam: SUN, 2005.

- Gaastra, F.S., *Geschiedenis van de VOC. Opkomst, bloei en ondergang*. 10e herziene druk. Zutphen: Walburg Pers, 2009.
- Garraway, D.L., 'Of Speaking Natives and Hybrid Philosophers. Lahontan, Diderot, and the French Enlightenment Critique of Colonialism.' In: Carey, D. and L. Festa, *The Postcolonial Enlightenment. Eighteenth-Century Colonialism and Postcolonial Theory*. Oxford: Oxford University Press, 2009, p. 207-239.
- Gianluigi, G., 'Le voyage de Raynal en Angleterre et en Hollande', in: *Recherches sur Diderot et sur l'Encyclopédie* 3 (1987), 86-117.
- (Gijsels, A.), 'Beschrijvinge van de eilanden Banda, soo die geregeert zijn in de jaren dat onse scheepen daer eerst begonnen te negotijeren ende hoe deselve nu beseth zijn', in: *Bijdragen tot de taal-, land en volkenkunde van Neêrlandsch Indië* 3 (1854) 2, 73-105.
- Gompes, L., & M. Ligtelijn, *Spiegel van Amsterdam. Geschiedenis van Felix Meritis*. Amsterdam: St. Felix Meritis & Rozenberg Publishers, 2007.
- Goor, J. van, *Prelude to Colonialism. The Dutch in Asia*. Hilversum: Verloren, 2004.
- Goor, J. van, *Jan Pieterszoon Coen (1587-1629). Koopman-koning in Azië*. Amsterdam: Boom, 2015.
- Goss, A., *The Floracrats. State-Sponsored Science and the Failure of the Enlightenment in Indonesia*. Madison: The University of Wisconsin Press, 2011.
- Graaf, H.J. de, 'Verhuell wordt vrijmetselaar', in: *Tong Tong* 1973, 17/18, 8-9.
- Graaf, H.J. de (ed.), *De reis van Z.M. "De Vlieg", commandant Willem Kreekel, naar Brazilië 1807-1808. Deel I. Het journaal van de kapitein-luitenant Willem Kreekel en de herinneringen aan deze reis door Jean Chrétien Baud*. 's-Gravenhage: Martinus Nijhoff, 1975.
- Graaf, H.J. de (ed.), *De reis van Z.M. "De Vlieg", commandant Willem Kreekel, naar Brazilië 1807-1808. Deel II. Q.M.R. Ver Huell, Mijne eerste zeereis*. 's-Gravenhage: Martinus Nijhoff, 1976.
- Green, J., *A New General Collection of Voyages and Travels: consisting of the most esteemed relations, which have been hitherto published in any language; comprehending everything remarkable in its kind, in Europe, Asia, Africa, and America*. Vol. I-IV. Londen: T. Astley, 1745-1747.
- Grijzenhout, F., N. van Sas & W. Velema (red.), *Het Bataafse experiment. Politiek en cultuur rond 1800*. Nijmegen: Vantilt, 2013.
- Groeneboer, K., *Weg tot het Westen. Het Nederlands voor Indië 1600-1950. Een taalpolitieke geschiedenis*. Leiden: KITLV Uitgeverij, 1993.
- Groot, H., *Van Batavia naar Weltevreden. Het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, 1778-1867*. Leiden: KITLV Uitgeverij, 2009.
- Groot, K., *Geliefd en gevreesd. Duits toneel in Nederland rond 1800*. Hilversum: Verloren, 2010.
- Haafner, J., *Verhandeling over het nut der zendelingen en zendelings-genootschappen. Een kritiek op zending en kolonialisme*. Ed. J.A. de Moor & P.G.E.I.J. van der Velde. Hilversum: Verloren, 1993.
- Haan, F. de, *Oud Batavia. Twee delen*. 2e herziene druk. Bandoeng: A.C. Nix & Co., 1935.
- Haas, F. de, & B. Paasman, J.F. Martinet en de achttiende eeuw. In *ijver en onverzadelijken lust om te leeren*. Zutphen: Walburg Pers, 1987.
- Habiboe, H.H.R., *Tot verheffing van mijne natie. Het leven en werk van François Valentijn (1666-1727)*. Franeker: Uitgeverij van Wijnen, (2004).
- Hanna, W.A. & Des Alwi, *Ternate dan Tidore. Masa lampau penuh gejolak*. Jakarta: Pustaka Sinar Harapan, 1996.
- Hanna, W.A. & Des Alwi, *Turbulent times past in Ternate and Tidore*. Ternate: Yayasan Warisan dan Budaya Banda Naira, 1990.
- Hanna, W.A., *Banda: A Journey Through Indonesia's Fabled Isles of Fire and Spice*. Banda Neira: Yayasan Warisan dan Budaya Banda, 1997.

- Hanna, W.A., *Indonesian Banda. Colonialism and Its Aftermath in the Nutmeg Islands*. Philadelphia: Institute for the Study of Human Issues, 1978. 2e druk. Banda Naira: Yayasan Warisan dan Budaya Banda Naira, 1991.
- Hanou, A., *Nederlandse literatuur van de Verlichting (1670-1830)*. Nijmegen: Vantilt, 2002.
- Hattum, M. van, Jan Fredrik Helmers (1767-1813). *Leven en werk van een Amsterdamse wereldburger*. Amsterdam: Schiphouwer en Brinkman, 1996.
- Hattum, M. van (ed.), *Hulde aan Helmers. Lofdichten op Jan Fredrik Helmers (1767-1813) ter gelegenheid van zijn 200ste sterfdag op 26 februari 2013*. Amstelveen: EON Pers, 2013.
- Heeres, J.E. (ed.), *Bouwstoffen voor de geschiedenis der Nederlanders in den Maleischen Archipel*. Deel III. 's-Gravenhage: Martinus Nijhoff, 1895.
- Heezen, W., *Parnassus aan de Maas; een reconstructie van de 'leesvergaderingen' van de Hollandsche Maatschappij van Fraaije Kunsten en Wetenschappen*, afd. Rotterdam. 2 Delen. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, Instituut voor Neerlandistiek, 1992. (doctoraalscriptie).
- Helmers, J.F., *Bespiegeling, dichtstuk; bij den aanvang van het jaar 1788*. Amsteldam: Pieter Johannes Uylenbroek, 1788.
- Helmers, J.F., *Socrates, in drie zangen*. Amsteldam: Pieter Johannes Uylenbroek, 1790.
- (Helmers, J.F.), *Gedichten van Jan Fredrik Helmers*. 2 Delen. Amsterdam: Immerzeel en Comp., 1809-1810.
- Helmers, J.F., *De Hollandsche natie in zes zangen door J.F. Helmers*. Den Haag: Johannes Allart, 1812.
- Helmers, J.F., *De Hollandsche natie in zes zangen door J.F. Helmers*. 2e druk. Den Haag: Johannes Allart, 1814.
- (Helmers, J.F.), *Nagelaten gedichten van Jan Frederik Helmers. Eerste deel*. Haarlem: François Bohn, 1814. 2e druk: 's-Gravenhage: Wed. J. Allart en Comp, 1821.
- (Helmers, J.F.), *Nagelaten gedichten van Jan Frederik Helmers. Tweede deel*. Haarlem: François Bohn, 1815. 2e druk: 's-Gravenhage: Wed. J. Allart en Comp, 1821.
- Helmers, J.F., *Achttien redevoeringen (1792-1813)*. Ed. M. van Hattum. Amstelveen: Eigen beheer, 1989. Amstelveense Cahiers 5.
- Helmers' veilingcatalogus*. Ed. M. van Hattum. Amstelveen: Eigen beheer, 1989. Amstelveense Cahiers 6.
- Helmers, J.F., *De Hollandsche natie*. Ed. L. Jensen, m.m.v. M. van Hattum. Nijmegen: Vantilt, 2009.
- Hemert, P. van, *Lektuur bij het ontbijt en de thetafel*. Deel 10. Amsterdam: M. Schalekamp, 1808.
- (Hempoe Sedah), *Bråtå Joedå, Indisch-Javaansch heldendicht*. Ed. A.B. Cohen Stuart. 2 Delen. Batavia: Lange, 1860.
- Henley, D.E.F., *Nationalism and Regionalism in a Colonial Context. Minahasa in the Dutch East Indies*. Leiden: KITLV Press, 1996.
- Hildebrand, *Camera Obscura*. 2 Delen. Amsterdam: Atheneum-Polak & Van Gennep, 1998.
- Hiltebeitel, A., *The cult of Draupadi*. Vol. I. *Mythologies: From Ginge to Kuruksetra*. Chicago and London: The University of Chicago Press, 1988.
- Hitipeuw, F., Martha Christina Tiahahu. *Wanita pertama Indonesia mengangkat Parang dan Salawaku melawan penjajah demi kemerdekaan Nusa dan Bangsa*. Ambon: Eigen beheer, 2 Januari 1970.
- Hoëvell, W.R. van, 'Mohamed', in: *Tijdschrift voor Neêrland's Indië* 2 (1839) I, 365-392.
- Hoëvell, W.R. van, *Aus dem indischen Leben*. Aus dem Holländischen von Wilhelm Berg. Leipzig: Denicke, 1868. Indische Bibliothek 1.
- Hogendorp, D. van, *Bericht van den tegenwoordigen toestand der Bataafsche bezittingen in Oost-Indië en den handel op dezelve*. 2e druk. Delft: M. Roelofswaert, 1800.
- Honings, R., & P. van Zonneveld (red.), *Een tint van het Indische Oosten. Reizen in Insulinde 1800-1950*. Hilversum: Verloren, 2015.
- Honings, R., *Geleerdheids zetel, Hollands roem! Het literaire leven in Leiden 1760-1860*. Leiden: Primavera Pers, 2011.

- Horton, W.B., 'Pieter Erbeveld: The Modern Adventure of an Eighteenth-Century Indonesian Hero', in: *Indonesia* 76 (2003), 147-198.
- Hoskins, J., 'The headhunter as hero: local traditions and their reinterpretation in national history', in: *American Ethnologist* 14 (1987), 605-622.
- Huigen, S., 'De smaak van mensenvlees', in: *De Gids* 171 (2008), 375-383.
- Huigen, S., 'Indië door een groene bril. De dagboeken van Sytze Roorda van Eysinga', in: R. Honings & P. van Zonneveld (red.), *Een tint van het Indische Oosten. Reizen in Insulinde 1800-1950*. Hilversum: Verloren, 2015, 55-64.
- Huliselan, A., 'Kapata peperangan Kapahaha', in: P.R. Abdurrachman, R.Z. Leirissa, C.P.F. Luhulima (red.), *Bunga rampai sejarah Maluku (1)*. Jakarta: Lembaga Penelitian Sejarah Maluku, 1973, 130-132.
- Humboldt, A. von, *Ansichten der Natur, mit wissenschaftlichen Erläuterungen*. 2 Delen. Tübingen: J.G. Cotta, 1808.
- Indisch Archief. Tijdschrift voor de Indiën*. I-IV. Batavia: Lange & Co, 1849-1851.
- Indisch Magazijn. Verzameling van werken, opstellen en berigten aangaande Nederlandsch Oost-Indië*. Ed. E. de Waal. Batavia: 's Lands Drukkerij, 1844-1845.
- Israel, J.I., *Democratic Enlightenment. Philosophy, Revolution, and Human Rights 1750-1790*. Oxford: Oxford University Press, 2013.
- Jaucourt, L. de, *Le Tragique (Poésie dram.)*, in: D. Diderot & J. le Rond d'Alembert (ed.), *Encyclopédie ou dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers*. Tome 16. Neufchatel: Samuel Faulche & Comp., 1765, 521-522.
- Jensen, L., *De verheerlijking van het verleden. Helden, literatuur en natievorming in de negentiende eeuw*. Nijmegen: Uitgeverij Vantilt, 2008.
- Jensen, L., 'De vaderliefde van Jan Fredrik Helmers', in: R. Honings & O. Praamstra (red.), *Ellendige levens. Nederlandse schrijvers in de negentiende eeuw*. Hilversum: Verloren, 2013, 45-54.
- Jensen, L., *Verzet tegen Napoleon*. Nijmegen: Vantilt, 2013.
- Jong, Chr. de, "'... echter vertoonen de meesten een schijnheilig gelaat.'" (J.F. Bormeister, Buru, 1825)', in: *Documentatieblad voor de Geschiedenis van de Nederlandse Zending en Overzeese Kerken* 11 (2004) 2, 49-60.
- Jong, Chr.G.F. de (ed.), *De Protestantse Kerk in de Midden-Molukken 1803-1900. Een bronnenpublicatie. Tweede deel 1854-1900*. Leiden: KITLV Uitgeverij, 2006.
- Jonge, J.K.J. de, *De opkomst van het Nederlandsch gezag in Oost-Indië, (1595-1610)*. Verzameling van onuitgegeven stukken uit het Oud-koloniaal Archief. Deel 2. 's-Gravenhage: Martinus Nijhoff, 1864.
- Jorissen, E.J.P., 'Helmers en zijn Hollandsche natie', in: *Vaderlandsche Letteroefeningen* 1866, 755-786.
- Journal ofte Dagh-register, inhoudende een waerachtigh verhael ende Historische vertellinghe van de reyse, ghedaen by de acht Schepen van Amsterdamme, onder 'tbeleydt van Jacob Cornelisz. van Neck, als Admiraal, ende Wybrand van Warwijck, als Vice-admiraal, van Amsterdam gheseylt inden jare 1598 den eersten dag der Maent Martij*. Amsterdam: Cornelis Claesz, 1601.
- Junghuhn, F.W., *Java. Zijne gedaante, zijn plantentooi en inwendige bouw*. 's-Gravenhage: C.W. Mieling, 1853.
- Junghuhn, F.W., *Atlas van platen, bevattende elf pittoreske gezigten; behoorende tot het werk Java, zijne gedaante, zijn plantentooi en inwendige bouw*. 's-Gravenhage: C.W. Mieling, 1854.
- Junghuhn, F.W., *Kaart van het eiland Java. Tezamengesteld uit waarnemingen en opmetingen door hem gedaan gedurende zijne onderzoekingsreizen op dat eiland in de jaren 1835 tot 1848*. 's-Gravenhage: C.W. Mieling, 1855.

- (Junghuhn, F.W.), *Licht- en schaduwbeelden uit de binnenlanden van Java. [...] Verhalen en gesprekken verzameld op reizen door gebergten en bosschen, in de woningen van armen en rijken door de gebroeders Dag en Nacht. Medegedeeld door den eerstgenoemden*. Leiden: Jacs. Hazenberg Corns.zoon, 1854.
- Kaam, B. van, *Ambon door de eeuwen*. Baarn: Anthos, 1977.
- Kaartinen, T., *Songs of Travel, Stories of Place. Poetics of Absence in an Eastern Indonesian Society*. Helsinki: Suomalainen Tiedeakatemia: Academia Scientiarum Fennica, 2010.
- Kaartinen, T., 'Handing Down and Writing Down. Metadiscourses of Tradition among the Bandanese of Eastern Indonesia', in: *Journal of American Folklore* 126 (2013) 502, 385-406.
- Kalff, G., *Geschiedenis der Nederlandsche letterkunde*. Deel VI. Groningen: J.B. Wolters, 1910.
- Kandou, E., 'De Nederlandsche Taal op de Inlandsche Scholen', in: *Neerlandia. Orgaan van het Algemeen Nederlandsch Verbond* 6 (1902) 8, 91.
- Kandou, E., *Hikajat Kotidjah*. (Batavia: s.n., 1901.)
- Kat Angelino, A.D.A. de, *Staatkundig beleid en bestuurszorg in Nederlandsch-Indië*. 2 Delen. 's-Gravenhage: Martinus Nijhoff, 1929-1930.
- Kemp, P.H. van der, 'Het herstel van het Nederlandsch gezag in de Molukken in 1817, naar oorspronkelijke stukken', in: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 65 (1911), 335-736; 66 (1912), 1-167.
- Kemp, P.H. van der, *Het Nederlands-Indische bestuur in het midden van 1817, naar oorspronkelijke stukken*. 's-Gravenhage: Martinus Nijhoff, 1915.
- Kenji, T. & J. Siegel, 'Invincible Kitsch or As Tourists in the Age of Des Alwi', in: *Indonesia* 50 (1990), 61-76.
- Keppy, H., *Tussen Ambon en Amsterdam. Historische roman*. Schoorl: Conserve, 2004.
- Kervel, L.A.A. van (ed.), 'Bladen uit het Memoriaal van den Vice-Admiraal J. Boelen. II. De opstand in de Molukken. 1817', in: *De Gids* 67 (1903), 241-287.
- Kiers, L., *Coen op Banda. De conquiste getoetst aan het recht van den tijd*. Utrecht: Oosthoek, 1943.
- Klinken, G. van, 'The Battle for History after Suharto. Beyond Sacred Dates, Great Men, and Legal Milestones', in: *Critical Asian Studies* 33 (2001), 323-350.
- Kloek, J. & W. Mijnhardt, *1800. Blauwdrukken voor een samenleving*. Den Haag: Sdu Uitgevers, 2001.
- Klooster, H.A.J., *Indonesiërs schrijven hun geschiedenis. De ontwikkeling van de Indonesische geschiedbeoefening in theorie en praktijk, 1900-1980*. Dordrecht: Foris, 1985.
- Knaap, G., *Kruidnagelen en Christenen. De Verenigde Oost-Indische Compagnie en de bevolking van Ambon 1656-1696*. Tweede, herziene druk. Leiden: KITLV Uitgeverij, 2004.
- Kolff Jr., D.H., *Reize door den weinig bekenden Zuidelijken Molukschen Archipel en langs de geheel onbekende Zuid-west kust van Nieuw-Guinea; gedaan in de jaren 1825 en 1826*. Amsterdam: G.J.A. Beyerinck, 1828.
- Kommer, H., *Tjerita Njonja Kong Hong Nio, satoe toean tanah di Babakan Afdeeling Tangerang, Betawi. Satoe tjerita jang amat loetjoe, indah dan ramei dan jang betoel soedah kedjadian kira-kira seratoes taon laloeh di tanah Djawa Koelon*. Batavia: W.P. Vasques, 1900.
- Kommer, H.F.R., *Tjerita Rossina. Swatoe tjerita jang amat bagoes dan betoel soeda kedjadian di Betawi. Ini tjerita baik di boeat toeladan [teladan] pada sekalian orang jang berhati kodjem [kejam]*. Batavia: Bataviasche snelpersdrukkerij Kho Tjeng Bie & Co, 1910.
- Krijger, Henriëtte, *Teleurstelling en illusie. Beeldvorming van Rusland door Nederlandse reizigers, 1780-1830*. Rotterdam: Erasmus Universiteit, 2015. Masterscriptie Maatschappijgeschiedenis.
- 'Kronijk van Nederlandsch Indië, loopende van af het jaar 1816. De jaren 1817 en 1818', in: *Tijdschrift voor Neêrland's Indie* 3 (1840) II, 345-395.
- Lape, P.V., 'Historic Maps and Archeology as a Means of Understanding Late Precolonial Settlement in the Banda Islands, Indonesia', in: *Asian Perspectives* 41 (2002), 43-70.

- Latukau, S., Lani Nusa, Lani Lisa. *Kapata dari Morela. Zangen uit Morela*. Ed. H. Straver. Utrecht: Moluks Historisch Museum, Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers, 1997.
- Lechevalier, J.B., *Voyage de la Troade, Fait dans les années 1785 et 1786*. 3e druk. Vol. I-III. Paris: Dentu, 1802.
- Leemans, I. & G.-J. Johannes, *Worm en donder. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur, 1700-1800: de Republiek*. Amsterdam: Bert Bakker, 2013.
- Leirissa, R.Z., *Maluku dalam perjuangan nasional Indonesia*. Jakarta: Lembaga Sejarah Fakultas Sastra Universitas Indonesia, 1975.
- Leemmers, A., *Van werft tot facilitair complex. 350 jaar marinesgeschiedenis op Kattenburg*. Den Haag: Nederlands Instituut voor Militaire Historie, 2005.
- Lennepe, J. van, *De pleegzoon*. 2 delen. Amsterdam: P. Meijer Warnars, 1833.
- Lestahulu, M.R.L., *Sejarah perlawanan masyarakat islam terhadap imperialisme di daerah Maluku*. Bandung: Al Maarif, 1988.
- Leupe, P.A., 'De verovering der Banda-eilanden', in: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië* 2 (1854), 384-430.
- Linden, H.O. van der, *Banda en zijne bewoners*. Dordrecht: Blussé en van Braam, 1873.
- Loosjes, A., *Hollandsche Dichtkundige Schouwburg*. Haarlem: A. Loosjes Pz., 1810.
- Loth, V.C., 'Pioneers and Perkeniers: The Banda Islands in the 17th Century.' In: *Cakalele. Maluku Research Journal - Majalah Penelitian Maluku*, Vol. 6 (1995), 13-35.
- Luhukay, H. (red.), *Mae rena maru-maru*. Ed. Corpus studiosorum de libris Moluccensibus, Makassar: Departemen Ilmu Humaniora, 1970-1971.
- (Luzac, E.), *Hollands Rijkdom, behelzende den Oorsprong van den Koophandel, en van de Magt van dezen Staat; de toeneemde vermeerdering deszelfs Koophandel en Scheepvaart; de oorzaaken, welke tot derzelver aanwas medegewerkt hebben; die, welke tegenwoordig tot derzelver verval strekken; mitsgaders de middelen, welke dezelve wederom zouden kunnen opbeuren, en tot hunnen voorigen bloei brengen*. Uit het Fransch vertaald. Vervolgens overgezien, merkelyk veranderd, en van verscheiden misslagen gezuiverd, door Mr. Elias Luzac. 4 Delen. Leiden: Luzac en Van Damme, 1780-1783.
- Mangunwijaya, Y.B., *Ikan-ikan hiu, ido, homa*. Sebuah novel sejarah. Jakarta: Djambatan, 1987.
- Mangunwijaya, Y.B., *Tussen admiraals en sultans*. Vertaling E.C. Bouwman. Baarn: Ambo, Den Haag: Novib, Brussel: NCOS, 1991.
- Manusama, Z. J., *Hikayat Tanah Hitu. Historie en Sociale Structuur van de Ambonse Eilanden in het algemeen en van Uli Hitu in het bijzonder tot het midden der zeventiende eeuw*. Leiden: eigen beheer, 1977. Diss.
- Manusama, Z.J., *Historie en sociale structuur van Hitu tot het midden der zeventiende eeuw*. Ingeleid door Chris F. van Fraassen. Utrecht: Moluks Historisch Museum, Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers, 2004.
- Martinet, J.F., *Katechismus der natuur*. 4 Delen. Amsterdam: Johannes Allart, 1777-1779.
- Martius, C.F. von, A.W. Eichler & I. Urban, *Flora Brasiliensis*. 15 Delen. München: R. Oldenbourg, 1840-1906.
- Meijer, H.A., *Heemskerk. Een gedicht*. Amsterdam: J.D. Sijbrandi, 1848.
- Meulen, D. van der, *Multatuli. Leven en werk van Eduard Douwes Dekker*. Nijmegen: SUN, 2002.
- Mickle, W.J., *The Lusiad; or, The Discovery of India. An Epic Poem*. Oxford: Jackson and Lister, 1776.
- Minderhoud, H.J., *La Henriade dans la littérature hollandaise*. Paris: H. Champion, 1927.
- Miquel, F.A.W., *Stirpes Surinamenses Selectae*. Leiden: Arnz & Comp., 1851.
- (Moine de l'Espine, J. le, & I. le Long), *De koophandel van Amsterdam: naar alle gewesten des werlds*. 2 Delen. 5e druk, eerst ontworpen, door wylen Le Moine de l'Espine, nu doorgans in een andere ordre gebracht, ook van nieuws veel vermeerdert en verbeterd, door Isaac Le Long. Amsterdam: Joh. Ratelband, 1734.

- (Moine) de l'Espine, (J. le), & (I.) le Long, *De koophandel van Amsterdam, en andere Nederlandsche steden, naar alle gewesten der waereld*. 4 Delen. 10e druk. Amsterdam, Dordrecht, Leiden en Harlingen: J. de Groot, G. Warnars, A. en P. Blussé, S. en J. Luchtmans, V. van der Plaats, 1801-1802.
- Moor, J.A. de, 'Een vroeg handboek over de guerilla in Nederlands-Indië: de Indische oorlogen van Vermeulen Krieger', in: *Armamentaria* 28 (1993), 9-20.
- Moor, J. de, 'Van dronken Lewie, de rooie en andere liremannetjes', in: *Indische Letteren* 19 (2004), 59-67.
- Multatuli, *Een en ander over Pruisen en Nederland*. Amsterdam: Funke, 1867.
- Multatuli, *Volledige Werken X*. Amsterdam: Van Oorschot, 1960.
- N.N., 'Memoir of the Life and Public Services of Sir Thomas Stamford Raffles, F.R.S., &c., particularly in the Government of Java, 1811-16, and of Bencoolen and its Dependencies, 1817-24. By his Widow', in: *The Quarterly Review* 1830, XXXIV, 405-450.
- N.N., 'Het verongelukken van 's lands schip Admiraal Evertsen, en lotgevallen van het scheepsvolk na die schipbreuk', in: *Letterkundig Magazijn van Wetenschap, Kunst en Smaak voor het jaar 1834*. Tweede stuk. Amsterdam: G. van Dijk, 1834, 155-170.
- Nayar, Pramod K., *Postcolonial Studies. An Anthology*. Chichester, West Sussex: John Wiley and Sons, 2016.
- Nieuwenhuys, R., *Oost-Indische Spiegel. Wat Nederlandse schrijvers en dichters over Indonesië hebben geschreven, vanaf de eerste jaren der Compagnie tot op heden*. Amsterdam: Querido, 1978.
- (Olivier Jz., J.), *Reizen in den Molukschen archipel naar Makassar, enz. in het gevolg van den gouverneur-generaal van Nederland's Indië, in 1824 gedaan, en volgens de dagboeken en aantekeningen van onderscheiden reisgenooten, beschreven door J. Olivier Jz., voormalig Secretaris te Palembang*. 2 Delen. Amsterdam: G.J.A. Beijerink, 1834-1837.
- Olivier Jz., J., *Tafereel van Oost-Indië, voor jonge lieden van beiderlei kunne*. 2 Delen. Zaltbommel: Joh. Noman en Zoon, 1836-1838.
- Olivier Jz., J., *Tafereelen en merkwaardigheden uit Oost-Indië*. 2 Delen. Amsterdam: G.J.A. Beijerink, 1836-1838.
- Oudkerk Pool, S.P., (tekst) & G.H. Meijroos (muziek), *Lied der Bataven*. Amsterdam: Roumen, 1832.
- Oudkerk Pool, S.P., *De Mensch gelukkig door het Geloof. En andere Dichtstukken*. Enkhuizen: J. over de Linden, 1832.
- Oudkerk Pool, S.P., *Vaderlandsche Zangen, den Verdedigers van het Vaderland opgedragen*. Amsterdam: Gebroeders van Arum, 1832.
- Oudkerk Pool, S.P., *Adeka, of de Nederlanders op Banda*. Treurspel. Amsterdam: Gebroeders Diede-riks, 1834.
- Oudkerk Pool, S.P., *Nederland in 1572. (Losse fragmenten)*. Enkhuizen: J. over de Linden, 1835.
- Oudkerk Pool, S.P., *Eleonore van Castilië. Dichterlijke tafereelen uit de tijden der kruistogten*. Enkhuizen: Pannebakker & Co., 1841.
- Pahlawan Indonesia. Jakarta: Media Pusindo, 2008.
- Pangemanann, F.D.J., *Tjerita Rossina*. Batavia: Tjoe Toei Yang, 1903.
- Pangemanann, F.D.J., *Tjerita Si Tjonat. (Satoe kapala Penjamoen di djaman dahoeloe tempo tahun 1840. Jang betoel soeda kedjadian di Batavia)*. Batavia: Tjoe Toei Yang, 1900.
- Pattikayhatu, J. & S. Kutoyo, *Sejarah perlawanan terhadap imperialisme dan kolonialisme di daerah Maluku*. Jakarta: Departemen Pendidikan dan Kebudayaan, Direktorat Sejarah dan Nilai Tradisional, Proyek Inventarisasi dan Dokumentasi Sejarah Nasional, 1981.

- Pattikayhatu, J.A., F. Sahusilawane & M.M. Pattipeilohy, *Album berseri sedjarah. Para pahlawan, tokoh dan pejuang daerah Maluku*. Ambon: Departemen Kebudayaan dan Pariwisata, Balai kajian sejarah dan nilai tradisional, Provinsi Maluku dan Maluku Utara, 2005.
- Perang Kapahaha Benteng Dekat Desa Morella Pulau Ambon Pantai Utara Antara Pasukan VOC Belanda Melawan Rakyat Di Bawah Pimpinan Kapitan Telukabesi Tahun 1637-1646. (Morela: eigen beheer, 2004).
- Perron, E. du, *Verzameld werk VII*. Amsterdam: Van Oorschot, 1959.
- Poell, Th., 'Het einde van een tijdperk. De Bataafs-Franse tijd 1795-1813', in: W. Frijhoff & M. Prak (red.), *Geschiedenis van Amsterdam II-2. Zelfbewuste stadstaat. 1650-1813*. Amsterdam: SUN, 2005, 428-499.
- Poetiraij, J.D., 'De bewoners van Ambon en de Oeliasers', in: *Adatrechtbundels XXIV: Groote Oost*. Leiden: Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië, 1925, 322-352.
- Popma, T, *Byron en het Byronisme in de Nederlandse letterkunde*. Amsterdam: H.J. Paris, 1928. Diss.
- Pos, A., "De pen eens krijgsman" of vreemde eend in Indië. J.B.J. van Doren en zijn Herinneringen en schetsen van Nederlands Oost-Indië, in: R. Honings & P. van Zonneveld, *Een tint van het Indische Oosten. Reizen in Insulinde 1800-1950*. Hilversum: Verloren, 2015, 85-96.
- Potgieter, E.J., 'Jacob van Heemskerck en vijf en twintig jaren Hollandsche poëzij', in: *De Gids* 1849, 1-34, 172-191, 329-349.
- Pramoedya Ananta Toer (samenst.), *Tempo Doeloe: Antologi Sastra Pra-Indonesia*. F. Wiggers, Tio Ie Soei, F.D.J. Pangemanann, G. Francis, H. Kommer. Jakarta: Hasta Mitra, 1982.
- Pratt, M.L., *Imperial Eyes. Travel Writing and Transculturation*. 2nd ed. London, New York: Routledge, 2008.
- (Prévost d'Exiles, A.F.), *Histoire générale des Voyages, ou Nouvelle Collection de toutes les Relations de Voyages par Mer et par Terre [...]*. 18 Vol. La Haye: De Hondt, 1747-1768.
- (Prévost, A.F.), *Historische beschryving der reizen. of Nieuwe en volkome verzameling van de allerwaardigste en zeldzaamste Zee- en Land-togten [...] in Europa, Asia, Africa en Americana. [...]*. 21 Delen. 's-Gravenhage: De Hondt; Amsterdam: Wed. S. Schouten, 1747-1767.
- (Prévost, A.F.), *Historische beschryving der reizen. of Nieuwe en volkome verzameling van de allerwaardigste en zeldzaamste Zee- en Land-togten [...] in Europa, Asia, Africa en Americana. [...]*. Deel 13. Amsterdam: Wed. S. Schouten en Zoon, 1756.
- Raffles, T.S., *The history of Java*. 2 Vol. London: Black, Parbury, Allen and Murray, 1817.
- (Raynal, G.-Th.), *Histoire philosophique et politique des établissements & du commerce des Européens dans les deux Indes*. I-VI. Amsterdam: s.n., 1770.
- Raynal, G.-Th., *Histoire philosophique et politique des établissements & du commerce des Européens dans les deux Indes*. I-IV. Geneve: Jean-Leonard Pellet, 1780.
- (Raynal, G.-Th.), *Wijsgeerige en staatkundige geschiedenis van de bezittingen en den koophandel der Europeanen, in de beide Indiën. Uit het Fransch vertaald*. I-X. Amsterdam: M. Schalekamp, 1775-1783.
- (Raynal, G.-Th.), *Tafreel van de bezittingen en den koophandel der Europeänen in de beide Indiën. Getrokken uit de Wysgerige en Staatkundige Geschiedenis van de Bezittingen en den Koophandel der Europeänen in de beide Indiën, van den Heer G.T. Raynal*. Amsterdam: M. Schalekamp, 1784.
- Raynal, G.-Th., *Histoire philosophique et politique des établissements et du commerce des Européens dans les deux Indes*. Tome I. Ed. A. Strugnell e.a.. Ferney-Voltaire: Centre International d'Étude du XVIIIe Siècle, 2010.
- (Rechteren, Seyger van), *Journael, Gehouden op de reyse ende wederkomste van Oost-Indien door Seyger van Rechteren, Voordesen Kranck-besoeker in de voor-genoemde Landen, en nu Geweldige Generael van de Landen van Over-Yssel*. 2e druk. Zwolle: Jan Gerritsz ende Frans Jorrijaensz, 1639.

- Rees, W.A. van, *Herinneringen uit de loopbaan van een Indisch officier. Eerste serie. 2 Delen.* 's-Gravenhage: M.J. Visser; Leiden: Firma van den Heuvel & van Santen, 1863.
- Rees, W.A., *Toontje Poland. Voorafgegaan door eenige Indische typen.* 2 Delen. Arnhem: Thieme, 1867.
- Rees, W.A. van, *Vermeulen Krieger. Tafereelen uit het Indische kriegsleven.* Arnhem: Thieme, 1870.
- Rees, W.A. van, *Vermeulen Krieger.* Leiden: Gualth. Kolff, 1881. Novellen, levensschetsen en kriegstafereelen 5.
- Rees, W.A. van, *Vermeulen Krieger. Indische Typen en Krijgstafereelen.* 2 Delen in 1 band. Rotterdam: D. Bolle, 1897.
- Rees, W.A. van, *Erinnerungen aus der Laufbahn eines indischen Officiers. Nach der dritten Auflage des Holländischen übersetzt von Wilhelm Berg.* 2 Dln. Mannheim: J. Schneider, 1869-1870.
- 'De drie reizen met het stoomschip de "Egeron" in de oostelijke delen van den Ind. Archipel', in: *Tijdschrift van het Aardrijkskundig Genootschap* 2 (1877), 68-70; 317-319.
- Reste, B. de (trad.), *Histoire des Pêches, des Découvertes et des Établissements des Hollandois dans les Mers du Nord; Ouvrage traduit du Hollandais par les soins du Gouvernement, enrichi de Notes, & orné de Cartes & de Figures à l'usage des Navigateurs & des Amateurs de l'Histoire Naturelle.* 3 Vol. Paris: Nyon, An IX de la République (22/09/1800-22/09/1801).
- Ridjali, *Historie van Hitu. Een Amboonse geschiedenis uit de zeventiende eeuw.* Ed. H. Straver, Chr. van Fraassen en J. van der Putten, Utrecht: Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers, 2004.
- Rigney, A., *Imperfect Histories. The Elusive Past and the Legacy of Romantic Historicism.* Ithaca and London: Cornell University Press, 2001.
- Ritter, W.L., 'Korte aantekeningen over het rijk van ATJIN, voor zoo verre het zich uitstrekt van den hoek van SINKEL tot aan het zoogenaamd GROOT-ATJIN, langs de Noordwestkust van SUMATRA, gelijk ook over de, tusschen dien hoek en de baai van TAPPENOLIE gelegen, onafhankelijke staten SINKEL, TAPOES en BAROES: opgemaakt op eene reis langs de kust, in het begin van 1837', in: *Tijdschrift voor Neêrland's Indië* 1 (1838), II, 454-476; 2 (1839), I, 1-27; 67-90.
- Ritter, W.L., *Indische herinneringen, aantekeningen en tafereelen uit vroegeren en lateren tijd.* Amsterdam: J.C. van Kesteren, 1843.
- Ritter, W.L., 'Toeloecabesie. Amboina in 1644', in: *Tijdschrift voor Neêrland's Indië* 6 (1844), II, p. 265-319, 382-435; III, 62-96, 166-197, 289-319; IV, 59-94, 180-254, 312-379.
- Ritter, W.L., 'Toeloecabesie. Amboina in 1644', in: *Nieuwe Indische verhalen en herinneringen uit vroegeren en lateren tijd.* 2 Delen. Batavia: ter drukkerij van het Bataviaasch Genootschap, 1845, I, 81-267; II, 1-210.
- Ritter, W.L., *Nieuwe Indische verhalen en herinneringen uit vroegeren en lateren tijd.* 2 Delen. Batavia: ter drukkerij van het Bataviaasch Genootschap, 1845.
- Ritter, W.L., 'Wanhoop en Moed.' In: *Biāng-Lala* 1 (1852), I, 209-254. Ook in *Nacht en Morgen* 1861, II, 65-99.
- Ritter W.L. & E.A. Hardouin, *De Portefeuille, in de Salons ter Kunstbeschouwing aangeboden.* Twintig platen, met bijgevoegde lectuur. 's-Gravenhage: K. Fuhri, 1853.
- Ritter, W.L. (vert.), 'De toren van Castillac. Naar het Fransch van Elie Berthet', in: *Java-Bode* 9, 12, 16, 19, 23 en 26 maart, 6, 9, 13, 16, 20 en 23 april 1853.
- Ritter, W.L., *Een woordje aan de leden der Evangelisch-Lutherse Gemeente te Batavia over de Project-acte van Vereeniging der Hervormde en Luthersche Gemeente aldaar.* Batavia: W. Bruining, 1853.
- (Ritter W.L. & E.A. Hardouin), *Java. Tooneelen uit het leven. Karakterschetsen en kleederdragten van Java's bewoners, in afbeeldingen naar de natuur geteekend door E. Hardouin met tekst van W.L. Ritter [...].* 's-Gravenhage: K. Fuhri, 1853-1855, Leiden: Sythoff, 1855.
- (Ritter, W.L. & E. Hardouin), *De Europeaan in Nederlandsch Indië, beschreven door W.L. Ritter.* Leiden: Sythoff, 1856.
- Ritter, W.L., 'Iets over het bestuur van den Gouverneur Generaal Baron van der Cappellen', in: *Java-bode* 11 augustus 1858, 7-8.

- Ritter, W.L., *Uitboezeming ter gelegenheid mijner terugkomst in mijn vaderland, na een 45jarig verblijf in Nederland's Indië*, uitgegeven ten behoeve der ongelukkigen door den jongsten Watervloed. Haarlem: Bohn, 1861.
- Ritter, W.L., *Nacht en Morgen uit het Indische leven*. 2 Delen. Amsterdam: Wed. J.C. van Kesteren & Zoon, 1861.
- Ritter, W.L., *Vrijheid en dwang. Eene episode uit de Indische geschiedenis der XVIIde eeuw*. Historisch Roman-tisch Verhaal. Amsterdam: Wed. J.C. van Kesteren & Zoon, 1861.
- Roeper, V. en D. Wildeman (ed.), *Om de Noord. De reizen van Willem Barentsz en Jacob van Heemskerck en de overwintering op Nova Zembla zoals opgetekend door Gerrit de Veer*. Nijmegen: SUN, 1996.
- Ronkel, Ph.S. van, 'Een Maleisch geschrift met nautische illustraties, over de geschiedenis van Banda', in: *Cultureel Indië* 7 (1945), 123-130.
- Roorda van Eijsinga, Ph.P., *Nederduitsch en Maleisch woordenboek*. Batavia: ter Lands Drukkery, 1824.
- Roorda van Eijsinga, Ph.P., *Maleisch en Nederduitsch woordenboek*. Batavia: ter Lands Drukkery, 1825.
- (Roorda van Eysinga, S.), *Verskillende reizen en lotgevallen van S. Roorda van Eysinga, in leven predikant en schoolopziener te Batavia, lid van het Bataviaasch Genootschap, secretaris van het hoofdbestuur van het Bijbelgenootschap in Nederlandsch Indië, en visitator der kerken van Makassar en Moluksche Eilanden*. Ed. Ph.P. Roorda van Eysinga. 2 Delen. Amsterdam: Johannes van der Hey en zoon, 1830-1831.
- (Roorda van Eijsinga, Ph.P.), *Verskillende Reizen en Lotgevallen van S. Roorda van Eysinga, [...] mits-gaders die van deszelfs zoon P.P. Roorda van Eysinga*. 4 Delen. Amsterdam: Johannes van der Hey en zoon, 1830-1832.
- Roorda van Eijsinga, Ph.P., *Nederlands roem in Oost-Indië, in acht zangen*. Amsterdam: Gebroeders Diederichs, 1831.
- Roorda van Eijsinga, Ph.P., *De stomme getuige van het menschelijk hart; in romantische tafereelen*. Amsterdam: Johannes van der Hey en Zoon, 1833.
- Roorda van Eijsinga, Ph.P., *Javaansche spraakkunst of de wijze om op eene gemakkelijke manier de Javaansche taal te leeren schrijven, lezen en spreken: toegelicht door autographische tafelen met voorbeelden uit schrijvers gestaafd [...]*. Amsterdam: J. Allart Rietberg, 1835.
- Roorda van Eijsinga, Ph.P., *Blikken in het menschelijk hart, of een spel der verbeelding; vervolg op het voorgaande Werk*. Breda: Broese & Comp., 1841.
- Roorda van Eysinga, Ph.P., *De Brata Joeda of de krijg der Bharats naar het Javaansche heldendicht van Hem-poe Sedah, in negen en zestig zangen metrisch overgebracht*. Leiden: C.C. van der Hoek, 1849.
- Ruinen, W., *Overzicht van de literatuur betreffende de Molukken. Deel I (1550-1921)*. Amsterdam: Molukken-Instituut, 1928.
- Ruitenbeek, H., *Kijkcijfers. De Amsterdamse Schouwburg 1814-1841*. Hilversum: Verloren, 2002.
- Ruitenbeek, H., 'De Amsterdamse Schouwburg in de eerste helft van de negentiende eeuw: egalitair of elitair?', in: *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 120 (2004), 132-142.
- Rumphius, G.E., 'De Ambonse historie behelsende een kort verhaal der gedenkwaardigste geschiedenissen zo in vrede als oorlog voorgevallen sedert dat de Nederlandsche Oost-Indische Comp. het besit van Amboina gehadt heeft', in: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 64, 2 delen, 's-Gravenhage 1910.
- Rumphius, G.E., *Ambonsche Landbeschrijving*. Ed. Z.J. Manusama. Jakarta: eigen beheer, 1983.
- Rumphius, G.E., *De Generale Lantbeschrijvinge van het Ambonse Gouvernement ofwel De Ambonsche Lantbeschrijvinge*. Transcriptie, noten, woordenlijst en een nieuwe bibliografie door W. Buijze. Den Haag: eigen beheer, 2001.
- Rumphius, G.E., *De Ambonse eilanden onder de VOC. Zoals opgetekend in De Ambonse Landbeschrijving. Bezorgd door Chris van Fraassen en Hans Straver*. Utrecht: Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers, 2002.
- Sacchini, A., *Oedipe à Colone. Booklet Notes. Opera Lafayette / Ryan Brown* (2005). CD: Naxos 8.660196-97 (2006).

- Said, E.W., *Orientalism*. New York: Vintage Books, 1978.
- Said, E.W., *Culture and Imperialism*. New York: Vintage Books, 1993.
- Sapjia, M., *Sedjarah Perjuangan Pattimura. Pahlawan Indonesia*. 4e dr. Djakarta: Djambatan, 1960.
- Sas, N. van, 'De Republiek voorbij. Over de transitie van republicanisme naar liberalisme', in: F. Grijzenhout, N. van Sas & W. Velema (red.), *Het Bataafse experiment. Politiek en cultuur rond 1800*. Nijmegen: Vantilt, 2013, 65-102.
- Schama, S., *Patriotten en bevrijders. Revolutie in de Noordelijke Nederlanden, 1780-1813*. 4e druk. Amsterdam: Agon, 1989.
- Schendel, Arthur van, *Jan Compagnie*. Rotterdam: Nijgh & van Ditmar, 1932.
- Schröter, A., *August von Kotzebue. Erfolgsautor zwischen Aufklärung, Klassik und Frühromantik*. Weimar: Weimarer Verlagsgesellschaft, 2011.
- Schults, U., *Het Byronianisme in Nederland*. Utrecht: J.L. Beijers, 1929. Diss.
- Schutte, G.J., *De Nederlandse Patriotten en de koloniën. Een onderzoek naar hun denkbeelden en optreden, 1770-1800*. Groningen: H.D. Tjeenk Willink, 1974.
- Sedjarah Abubu. Z.p. 1993. Eigen beheer.
- Sem, Cham en Japhet. Nr. 1-21. Amsterdam: Hendrik Gartman, 1800.
- Sloan, K. (ed.), *Enlightenment. Discovering the World in the Eighteenth Century*. London: The British Museum Press, 2003.
- Smit, W.A.P., *Kalliope in de Nederlanden. Het Renaissancistisch-klassicistische epos van 1550 tot 1850*. Deel 2. Groningen: Wolters-Noordhoff/Bouma's Boekhuis, 1983.
- Sol, N., 'Wilhelm Leonard Ritter (1799-1862). Een Europeaan in Nederlands-Indië', in: *Indische Letteren*, 6 (1991), 33-47.
- Sol, N., *Wilhelm Leonard Ritter (1799-1862). Een Europeaan in Nederlands-Indië. Een bio- en bibliografie*. Amsterdam: UVA, 1989. Doctoraalscriptie.
- Sontani, U.T., *Tamera*. Djakarta: Balai Pustaka, 1949.
- Staatsblad van Nederlandsch-Indië over het jaar 1877. Batavia: Landsdrukkerij, 1878.
- Stavorinus, J.S., *Reize van Zeeland over de Kaap de Goede Hoop en Batavia, naar Samarang, Macasser, Amboina, Suratte, enz. gedaan in de jaaren MDCCCLXXIV tot MDCCCLXXVIII. [...] Doormengd met veele belangrijke aanmerkingen over den aart, gewoonten, levenswijze, godsdienstplegtigheden, en koophandel der volkeren in die gewesten*. Eerste deel. Leiden: A. en J. Honkoop, 1797.
- Steenbrink, K., *Dutch Colonialism and Indonesian Islam. Contacts and Conflicts 1596-1950*. Amsterdam: Atlanta, 1993.
- Steenbrink, K., 'Y.B. Mangunwijaya's blueprint for a diaspora church in Indonesia', in: *Exchange. Bulletin de littérature des églises du Tiers Monde* 27 (1998), 17-36.
- Stevens, Th., *Vrijmetselarij en samenleving in Nederlands-Indië en Indonesië 1764-1962*. Hilversum: Verloren, 1994.
- Stoppendaal Pietersz., L. van, *De Lusiade van Louis Camoëns. Heldendicht in X zangen. Naar het Fransch*. Middelburg: Willem Abrahams; Amsterdam: G. Warnars, 1777.
- Straver, H., *De zee van verhalen. De wereld van Molukse vertellers*. Utrecht: Steunpunt Edukatie Molukkers, 1993.
- Straver, H., 'Een smakelijke historie. Genreverschillen in de Molukse verhalenwereld,' in: *Indische Letteren* 10 (1995), 13-29.
- Straver, H., *De historie van Kotidjah*. Utrecht: Moluks Historisch Museum / Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers, 1998.
- Straver, H., '"Een van zijn twee wijven schoot daar tusschen." Koloniale geschiedenis in een Indische roman, een Ambonse hikajat en een Hituese kapata', in: *Indische Letteren* 14 (1999), 137-153.
- Straver, H., '"De bedriegelijke aerd deser Inlandsche Mooren." Ridjali's Historie van Hitu in de geschriften van Rumphius', in: *Indische letteren* 22 (2007), 110-133.

- Straver, H. (samenst.), *Wonder en Geweld. De Molukken in de verbeelding van vertellers en schrijvers*. 2 Delen. Utrecht: Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers, 2007.
- Straver, H., *Vensters op de Molukse geschiedenis 1450-1950*. Utrecht: Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers, 2011.
- Straver, H., 'De historische en de literaire Christina Martha. Kruisbestuiving tussen reisverhaal en romantisch tafereel', in: *Indische Letteren* 28 (2013), 262-283.
- Straver, H., 'Liefhebber, meer dan kenner der Natuurlijke Historie. Maurits Ver Huell op Banda', in: *Indische Letteren* 30 (2015), 60-77. Tevens in: Honings & Van Zonneveld 2015, 31-42.
- Straver, H., 'Het lot van Egeron en Adeka. Banda verhaald door Jan Fredrik Helmers', in: *Indische Letteren* 31 (2016), 4-21.
- Stuart, M., *Jaarboeken van het Koninkrijk der Nederlanden*, 1817. Amsterdam: E. Maaskamp, 1821.
- Stuiveling, G., *Een eeuw Nederlandse letteren*. 3e dr. Amsterdam: Querido, 1958.
- Sturkenboom, D., *Spectators van hartstocht. Sekse en emotionele cultuur in de achttiende eeuw*. Hilversum: Verloren, 1998.
- Sturler, J.E. de, *Geschiedenis van Java*, van Thomes Stamford Raffles [...]. 's-Gravenhage, Amsterdam: Van Cleef, 1836.
- Stuurman, S., *De uitvinding van de mensheid. Korte wereldgeschiedenis van het denken over gelijkheid en cultuurverschil*. Amsterdam: Bert Bakker, 2009.
- Supusepa, Eddy, *Ragu-Ragu Berbunga*. Rotterdam: Het progressieve boek, 1980.
- (Sutedja-Liem, M.), *De njai moeder van alle volken. 'De roos uit Tjikembang' en andere verhalen*. Vertaald en toegelicht door M. Sutedja-Liem, met een inleiding van H. Maier. Leiden: KITLV Uitgeverij, 2007.
- Tacitus, *In moerassen & donkere wouden. De Romeinen in Germanië*. Vertaald door Vincent Hunnink, ingeleid en toegelicht door Jona Lendering. Amsterdam: Atheneum-Polak & van Gennep, 2015.
- Taselaar, A.P., 'A.D.A. de Kat Angelino en de grondslagen van zijn koloniale theorie', in: *BMGN – Low Countries Historical Review* 107 (1992), 264-284.
- (Tasman, A.), *Het journaal van Abel Tasman. 1642-1643*. Ed. V. Roeper & D. Wildeman. Den Haag: Nationaal Archief; Zwolle: Waanders, (2006).
- Teeuw, A., *Modern Indonesian Literature*. Vol. I. 2e druk. The Hague: Martinus Nijhoff, 1979.
- Temminck, C.J. (ed.), *Verhandelingen over de Natuurlijke Geschiedenis der Nederlandsche Overzeesche Bezittingen*. 3 Delen. Leiden: in commissie bij S. en J. Luchtmans en C.C. van der Hoek, 1839-1844.
- Teon Peunu (ps. Y. Lasamahu), *Sekuntum kembang dari seberang*. Bandung: Remaja Rosdakarya, 1992.
- Termorshuizen, G. (ed.), *In de binnenlanden van Java. Vier negentiende-eeuwse reisverhalen*. Leiden: KITLV Uitgeverij, 1993.
- Termorshuizen, G., *Journalisten en heethoofden. Een geschiedenis van de Indisch-Nederlandse dagbladpers, 1744-1905*. Amsterdam: Nijgh & Van Ditmar; Leiden: KITLV Uitgeverij, 2001.
- Thijssse, W.H., *Zeven eeuwen Nederlandse muziek*. Rijswijk: V.A. Kramers, 1949.
- Thomas, N., *Islanders. The Pacific in the Age of Empire*. New Haven/London: Yale University Press, 2010.
- Thorbecke, (J.R.), 'Karel Hendrik Ver Huell en Rutger Jan Schimmelpenninck,' in: *De Gids* 12 (1848), 1-35.
- Thrasylbulus [ps. C. Busken Huet], 'Ten halve gekeerd?', in: *Aurora, jaarboekje voor 1856*. Haarlem: A.C. Kruseman, [1855], 49-107.
- Tiele, P.A. en J.E. Heeres, *Bouwstoffen voor de geschiedenis der Nederlanders in de Maleischen archipel*. 3 Delen. 's-Gravenhage: Martinus Nijhoff, 1886-1895.
- Tiele, P.A., *Bouwstoffen voor de geschiedenis der Nederlanders in den Maleischen archipel. Deel I*. 's-Gravenhage: Martinus Nijhoff, 1886.

- Tiele, P.A., 'De Europeërs in den Maleischen Archipel. Eerste gedeelte 1509-1529', in: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch Indië* 1877, I, 321-420.
- Tio Io Soei, (onder het ps. Tjoa Piet Bak), Sara Specx. *Satoe kedjadian jang betoel di Betawi di djeman pamerintahannya Jan Pieterszoon Coen dalem taon 1629*. Bandoeng: Drukkerij Economy, 1926.
- Tio Io Soei, Pieter Elberveld. *Satoe Kedjadian jang betoel di Betawi*. Weltevreden: Handelsdrukkerij De Pertoendjangan, 1924.
- (Toelis Soetan Sati), Sja'ir Rosina. *Soeatoe tjeritera jang sesoenggoehnja terdjadi dikota Betawi*. Dipetik dari karangan F.D.J. Pangemanann oleh Toelis Soetan Sati. Batavia-Centrum: Balai Poestaka, 1933.
- Tollens, H., 'Tafereel van de Overwintering der Nederlanders op Nova Zembla in de jaren 1596 en 1597', in: *Werken der Hollandsche Maatschappij van fraaije kunsten en wetenschappen*. Vijfde deel. Leiden: D. du Mortier en Zoon, 1822, 205-238.
- Tomasowa, J., *Kinderen van de paradijvogel*. Soest: Boekscout.nl, 2013.
- Tomasowa, J., Pattimura. *Opstand van de paradijvogels*. Soesterberg: Aspekt, 2017.
- 'De troebelen in Djailolo, (Westkust Halmahera)', in: *Berichten van de Utrechtse Zendingsvereniging*, Nieuwe serie 27, 12 (1 dec. 1914), 173-177.
- Turksma, L., 'De lijkst van koning Willem I op de marinewerf te Rotterdam', in: *Rotterdams jaarboekje*, 10^e reeks, 2 (1994), 295-320.
- Turksma, L., 'De Leidsman van Maurits Ver Huell en zijn Levensherinneringen', in: *Arnhem de Genoeglijkste* 16 (1996), 142-149.
- Uitterhoeve, W., *Koning, keizer, admiraal, 1810. De ondergang van het Koninkrijk Holland*. Nijmegen: Vantilt, 2010.
- Uylenbroek, P.J., *Edipus te Kolone; zangspel. Vry naar het Fransch van Guillard. Muziek van Sacchini*. Amsteldam: P.J. Uylenbroek, 1799.
- Valentijn, F., *Oud en Nieuw Oost-Indiën. Vijf delen in acht banden*. Amsterdam: G. Onder de Linden, Dordrecht: J. van Braam, 1724-1726.
- *Oud en Nieuw Oost-Indien, of Nederlands mogentheid aldaar*, in: *Oud en Nieuw Oost-Indiën I*. Amsterdam: G. Onder de Linden, Dordrecht: J. van Braam, 1724
 - *Beschryvinge van Amboina*, in: *Oud en Nieuw Oost-Indiën II*. Amsterdam: G. Onder de Linden, Dordrecht: J. van Braam, 1724.
 - *Ambonsche zaaken*, in: *Oud en Nieuw Oost-Indiën II*. Amsterdam: G. Onder de Linden, Dordrecht: J. van Braam, 1724.
 - *Ambonsche zaaken van den godsdienst*, in: *Oud en Nieuw Oost-Indiën III.A*. Amsterdam: G. Onder de Linden, Dordrecht: J. van Braam, 1726.
 - *Naaukeurige verhandeling van Banda*, in: *Oud en Nieuw Oost-Indiën III.B*. Amsterdam: G. Onder de Linden, Dordrecht: J. van Braam, 1726.
 - *Beschryvinge van Solor en Timor*, in: *Oud en Nieuw Oost-Indiën III.B*. Amsterdam: G. Onder de Linden, Dordrecht: J. van Braam, 1726.
 - *Levens der Opperlandvoogden*, in: *Oud en Nieuw Oost-Indiën IV.A*. Amsterdam: G. Onder de Linden, Dordrecht: J. van Braam, 1726.
 - *Beschryving der Kust van Choromandel*, in: *Oud en Nieuw Oost-Indiën V.A*. Amsterdam: G. Onder de Linden, Dordrecht: J. van Braam, 1726.
- Veer, G. de, *Waerachtighe beschryvinghe van drie seylagien, ter werelt noyt soo vreemt ghehoort*. Franeker: Van Wijnen, 1997. Fotomechanische herdruk van de eerste uitgave: Amstelredam: Cornelis Claesz, 1598.
- Velema, W., 'Republikeinse democratie. De politieke wereld van de Bataafse Revolutie, 1795-1798', in: F. Grijzenhout, N. van Sas & W. Velema (red.), *Het Bataafse experiment. Politiek en cultuur rond 1800*. Nijmegen: Vantilt, 2013, 27-64.

- Vereul, A., *Redevoering over de Gelijkheid der Menschen, beschouwd als dat algemeen Beginsel, het welk den vrijen Nederlander tot gids behoort te strekken in het vestigen zyner Politieque en Burgerlijke Vryheid*. Amsterdam: Pieter Johannes Uylenbroek, 1795.
- ‘Waerachtigh verhael van de Schipvaerd op Oost-Indien ghedaen by de acht Schepen in den jare 1598. van Amsterdam uyt-ghezeylt, onder ’t beleyd van den admirael Jacob Cornelissoon van Neck, ende Vice-Admiraal Wybrand van Warwijk: Ghetrocken uyt het Journael ofte Dagh-register daer van ghedruckt, ende door-gaens tot beter onderrichtinghe des Lesers, uyt verscheyden andere Schrijvers verrijckt’, in: Commelin, I, *Begin ende voortgangh van de Vereenighde Oost-Indische Compagnie* [...]. Delen I, Amsterdam: Joannes Janssonius, 1646.
- Ver Huell, Q.M.R., ‘Verhaal van een’ Togt naar den krater van den Vulkaan van Ternate, een der Moluksche eilanden’, in: *Algemeene Konst- en Letterbode* 1821, 14 (27 maart), 210-214.
- Ver Huell, Q.M.R., ‘Iets over het Eiland Diégo García (met eene kaart)’, in: *Algemeene Konst- en Letterbode* 1823, 11 (14 maart), 165-172; 12 (21 maart), 179-185.
- Ver Huell, Q.M.R., *Gezigten in Oost-Indië: naar de natuur geteekend*. Rotterdam: Arbon en Krap, 1824.
- Ver Huell, Q.M.R., *Herinneringen van eene reis naar de Oost-Indiën*. 2 Delen. Haarlem: Vincent Loosjes, 1835-1836.
- Ver Huell, Q.M.R., *Mijne eerste zeereis*. Rotterdam: M. Wijt en Zonen, 1842.
- Ver Huell, Q.M.R., ‘Omstandig verhaal van een’ opstand van vier-en-tachtig Javaansche rekruten tegen de equipage van ’s Konings Korvet Mandarijn, uit veertig Europeanen en dertien Javanen bestaande, op de Noordkust van het Eiland Celebes, in den jare 1808’, in: *Verhandelingen en Berigten betreffende het Zeewezen en de Zeevaartkunde* 1843, 627-644.
- Ver Huell, Q.M.R., *Het Leven en Karakter van Carel Hendrik Graaf Ver Huell, uit nagelaten aantekeningen en andere authentieke stukken beschreven*. 2 Delen. Amsterdam: Beijerinck, 1847.
- Ver Huell, Q.M.R., ‘De Koninklijke Nederlandsche Yachtclub’, in: *Verhandelingen en Berigten betreffende het Zeewezen en de Zeevaartkunde* 1848, 729-781.
- (Ver Huell, Q.M.R.), *De Leidsman Op Het Pad Van Eer, Voornamelijk Bestemd Voor Jongelieden In Dienst Der Marine*. Vrij vertaald uit het Engelsch en vermeerderd. Rotterdam: H.T. Hendriksen, 1849.
- Ver Huell, Q.M.R., ‘De zeevaartkunde in verband beschouwd met fraaije kunsten en wetenschappen’, in: *Verhandelingen en Berigten betreffende het Zeewezen en de Zeevaartkunde* 1850, 99-106.
- Ver Huell, Q.M.R., *Levensherinneringen 1787-1812*. Ed. L. Turksma. Westervoort: Van Gruting, 1996.
- Ver Huell, Q.M.R., *Herinnering aan een reis naar Oost-Indië. Reisverslag en aquarellen van Maurits Ver Huell, 1815-1819*. Bezorgd door Ch.F. van Fraassen & P.J. Klapwijk. Zutphen: Walburg Pers, 2008. Met een op cd-rom bijgevoegde monografie van Ch.F. van Fraassen, getiteld *Een romanticus bij de marine; het leven van Maurits Ver Huell tegen de achtergrond van zijn milieu en zijn tijd*.
- Ver Huell, Q.M.R., ‘Schilderachtige Ophelderingen der Herinneringen van eene Reis naar de Oost-Indiën’, in: (Q.M.R. Ver Huell), *Herinnering aan een reis naar Oost-Indië. Reisverslag en aquarellen van Maurits Ver Huell, 1815-1819*. Ed. Ch.F. van Fraassen & P.J. Klapwijk. Zutphen: Walburg Pers, 2008, 497-592.
- Ver Huell, Q.M.R., Christina Martha. *Oosters romantisch historisch tafereel*. Bezorgd en toegelicht door Hans Straver. Hilversum: Verloren, 2013.
- (Vermeulen Krieger, P.F.), ‘Fragmenten betreffende den Indischen Archipel en omliggende gewesten uit het Dagboek van eenen Opper-Officier, die aldaar verscheidene jaren heeft doorgebracht’, in: *Magazijn voor Wetenschappen, Kunsten en Letteren, verzameld door N.G. van Kampen*. Deel IV, tweede stuk. Amsterdam: P. Meyer Warnars, 1825, 223-245.
- Vermeulen Krieger, P.F., *Guerres dans les Indes-Orientales, ou pièges, embuches et manières de se défendre, pratiquées par les peuples indigènes, dans les différentes guerres sur les îles Moluques, les pays de Chéribon, Bantam et Malacca, pendant les années 1817, 1818, 1819 et 1820. A l’usage des officiers et sous-officiers, servant dans l’armée des Indes Néerlandaises*. Breda: Broese & Comp., 1829.

- Vermeulen Krieger, P.F., *Oost-Indische oorlogen, of listen, hinderlagen en verdedigings-wijze der inlandsche volkeren, waargenomen in de onderscheidene oorlogen op de Moluksche eilanden, Cheribonsche, Bantamsche en Malakkasche landen; in de jaren 1817, 1818, 1819 en 1820. Ten dienste der officieren en onder-officieren, dienstdoende in de Indische armee*. Breda: Broese & Comp., 1829.
- Veth, P.J., *Borneo's Wester-afdeeling, geographisch, statistisch, historisch, voorafgegaan door eene algemeene schets des ganschen eilands*. 2 Delen. Zaltbommel: Joh. Noman, 1854-1856.
- Veth, P.J., 'Jean Chrétien Baud, door Philalethes. 's-Gravenhage, 1859', in: *De Gids* 1860, 297-318.
- Veth, P.J., 'De ontdekking van "Straat Egeron"', in: *Tijdschrift van het Aardrijkskundig Genootschap* 3 (1879), 211-212.
- Vissering, S., 'De Banda-groep', in: *De Gids* 38 (1874), 217-247.
- Vlekke, B.H.M., *Geschiedenis van den Indischen archipel van het begin der beschaving tot het doorbreken der nationale revolutie*. Roermond-Maaseik: J.J. Romen & Zonen, 1947.
- Vliet, R. van, *Elie Luzac (1721-1796). Boekverkoper van de Verlichting*. Nijmegen: Vantilt, 2005.
- Voitus van Hamme, J.A., *Het bad der toovernimfen, of het Driekoningenfeest. Groot nieuw ballet pantomime, in vijf bedrijven. Naar de Fransche Opera: Le Lac des Fées*. Amsterdam: W. Westerman en Zoon, 1841.
- Voyage de la corvette l'Astrolabe : Exécuté par Ordre du Roi, pendant les années 1826-1827-1828-1829, sous le commandement de M. J. Dumont D'Urville, capitaine de vaisseau*. 13 Delen en 4 platenatlassen. Paris: J. Tastu, 1830-1835.
- Vries, M. de, 'De geboorte van de moderne intellectueel. Literatuur en politiek rond 1800', in: F. Grijzenhout, N. van Sas & W. Velema (red.), *Het Bataafse experiment. Politiek en cultuur rond 1800*. Nijmegen: Vantilt, 2013, 243-273.
- Vriese, W.H. de, *Reinwardt's reis naar het oostelijk gedeelte van den Indischen archipel, in het jaar 1831. Uit zijne nagelaten aantekeningen opgesteld, met een levensberigt en bijlagen vermeerderd*. Amsterdam: Frederik Muller, 1858.
- 'De waarheid over 22 Mei 1848', in: *Tijdschrift voor Nederlandsch Indië*. Nieuwe serie 10 (1881), II, 401-434.
- Wal, E. van der, *Socrates in de hemel? Een achttiende-eeuwse polemiek over deugd, verdraagzaamheid en de vaderlandse kerk*. Hilversum: Verloren, 2000.
- Wall, V.I. van de, *De Nederlandsche oudheden in de Molukken*. Den Haag: Martinus Nijhoff, 1928.
- Wallace, A.R., *The Malay Archipelago. The land of the orang-utan, and the bird of paradise. A narrative of travel, with studies of man and nature*. 2 Vol. London: Macmillan and Co., 1869.
- Wap, (J.J.F.), 'Levensberigt. Van Dr. Philippus Pieter Roorda van Eysinga', in: *Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde* 1857, 9-34.
- Watson, C.W., 'Some preliminary remarks on the antecedents of modern Indonesian literature', in: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 127 (1971), 417-433.
- Weiland, P., *Nederduitsch taalkundig woordenboek*. T-U. Amsteldam: Johannes Allart, 1810.
- Wertheim, W.F., 'Dooptceel van de dichter van de vloekzang. Drie telgen van het geslacht Roorda van Eysinga', in: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 116 (1960), 437-480.
- Wezel, R., 'Indische typen in woord en beeld. De nationale typencollecties Java en Nederlandsch Oost-Indische typen', in: *Indische Letteren* 9 (1994), 115-135.
- Widjojo, M., *The revolt of Prince Nuku : Cross-cultural alliance-making in Maluku, c. 1780-1810*. Leiden, Boston: Brill, 2009.
- Wiel, J.R. van der, '5 september 1832: Aarnout Drost voltooit Hermingard van de Eikenterpen. Het toneel der historie', in: M.A. Schenkeveld-van der Dussen (eindred.), T. Anbeek e.a. (red.), *Nederlandse Literatuur, een geschiedenis*. Groningen: Martinus Nijhoff, 1993, 437-444.
- Wieringa, E., 'De moraal van het verhaal. Goed en fout, toen en nu in Mangunwijaya's roman *De weervogels*', in: *Indische Letteren* 19 (2004), 75-81.

- Winkel, J. te, *De ontwikkelingsgang der Nederlandsche letterkunde*. 7 Delen. 2e druk. Haarlem: De Erven F. Bohn, 1922-1927.
- Winkler, T.C. (red.), *Kennis en kunst. Geïllustreerd volksboek. Bladen ter algemeene ontwikkeling. Met medewerking van desbevoegden*. Haarlem: A.C. Kruseman, 1867, 105-112.
- Winn, Ph., 'Sovereign Violence, Moral Authority and the Maluku *Cakalele*', in: S. Pannell (ed.), *A State of Emergency: Violence, Society and the State in Eastern Indonesia*. Darwin 2003, 49-76.
- Wiselius, S.I., *Brief en dichtmatig iets aan den heere J.F. Helmers, bij de uitgave van het eerste deel zijner gedichten*. Amsterdam: J.S. van Esveldt-Holtrop, 1809.
- Wiselius, S.I., *Mengel- en Tooneel Poezij*. 5 Delen. Amsterdam: Gartman en van der Hey, 1818-1821.
- Wiselius, S.I.Z., *De Tooneelspeelkunst, inzonderheid met betrekking tot het Treurspel, alsmede het nut en de zedelijke strekking des regelmatig en beschaafden schouwtooneels, voorgesteld in twee voorlezingen, bij het Genootschap voor Uiterlijke Welsprekendheid*. Amsterdam: P. Meijer Warnars, 1826.
- Wiselius, S.I.Z., *Welmeenende toespraak aan jeugdige dichters*. Amsterdam: P. Weijer Warnars, 1826.
- Wiselius, S.I., *Nieuwe dichtbundel*. Amsterdam: Erven H. Gartman, 1833.
- Witsen Geysbeek, P.G., *Biographisch, anthologisch en critisch woordenboek der Nederduitsche dichters*. 6 Delen. Amsterdam: C. L. Schleijer, 1821-1827.
- Wrangham, R. (ed.), S. Cox, N. Frost e.a., *Spice Islands 1995. Tradition, Tourism and Development in the Banda Islands, Eastern Indonesia. Report*. Cambridge: eigen beheer, 1996.
- Zacharias, L.J.H., *Pahlawan nasional Martha Christina Tiahahu*. Jakarta: Departemen Pendidikan dan Kebudayaan, 1977. *Proyek biografi pahlawan nasional*.
- Zach[a]rias, L.J.H., *Mart[h]a Christina Tiahahu*. Jakarta: Departemen Pendidikan dan Kebudayaan, 1981, 2e druk 1984. *Direktorat Sejarah dan Nilai Tradisional, Proyek Inventarisasi dan dokumentasi Sejarah Nasional*.
- Zonneveld, P. van, 'Nicolaas Beets over Adriaan van der Hoop', in: *Nieuw Letterkundig Magazijn* 3 (1985), 19-20.
- Zonneveld, P. van, "'Vaarwel mijn lieve Julius!' Schrijverszonen in Indië", in: *Indische Letteren*, 29 (2014), 130-149.
- (Zorgdrager, C.G., & A. Moubach), *C.G. Zorgdragers Bloeiende Opkomst der Aloude en Hedendaagsche Groenlandsche Visschery. [...] Met bijvoeging van de Walvischvangst in haare hoedanigheden, behandelingen, 't Scheepsleeven en gedrag beschouwt*. 2e druk. 's-Gravenhage: P. van Thol en R.C. Alberts, 1727.

Verantwoording van illustraties

Afbeeldingen

1	L.A. Claessens, <i>Verlichting</i> . Ed. C.S. Roos, Amsterdam 1795. Collectie Rijksmuseum, Amsterdam.	14
2	J. Paelinck, <i>Portret van Willem I, Koning der Nederlanden</i> (1819). Collectie Rijksmuseum, Amsterdam.	22
3	'Edipus en Antigone, afgebeeld op pendule uit het paleis van koning Lodewijk Napoleon, 1808.' Collectie Nationaal Museum Paleis Het Loo, Apeldoorn.	73
4	'Adeka weggerukt bij Egeron.' Prent bij <i>Vierde zang</i> uit Van Bree 1815.	76
5	Maurits Ver Huell, <i>Goenong Menangis of Treurberg op Banda Neira</i> . Collectie Museum Arnhem.	112
6	Naambord van de straat naar Gunung Menangis, Banda Neira, 2010. Collectie auteur.	131
7	Maurits Ver Huell, <i>Schetskaart van Tiouw</i> . Gelders Archief, Collectie Ver Huell 0490-60, f. 239.	139
8	Maurits Ver Huell, <i>Het Kasteel Duurstede in de baaij van Saparoea op Honimoah</i> . Gelders Archief, Collectie Ver Huell 0490-60, f. 200.	165
9	Maurits Ver Huell, <i>Christina Martha, dogter van Paulus Triago, opperhoofd der rebellen van Noessa Laut, deszelfs wapendraagster</i> . Collectie Museum Arnhem.	169
10	Maurits Ver Huell, <i>Christina Martha, voorvegteres der Muitelingen van het Eiland Noessa Laut, dochter van den Koning van Aboeboe, gekluisterd</i> . Collectie Museum Arnhem.	172
11	Maurits Ver Huell, <i>Den Luitenant ter Zee Veerman neemt het derde hoofd der Rebellen gevangen</i> . Gelders Archief, Collectie Ver Huell 0490-60, f. 219.	193
12	Maurits Ver Huell, <i>Bestormen der verschanste Negorijen Oelat en Ouw, op het Eiland Honimoa</i> . Gelders Archief, Collectie Ver Huell 0490-60, f. 220.	211
13	Beeld van 'Martha Christina' in Ambon; beeld van 'Martha Christina' in Abubu. Collectie auteur.	222
14	'Onderhandelingen in Hitu, maart 1599.' Commelin 1646, <i>Tweede Schipvaert der Hollanders naer Oost-Indien</i> , plaat n ^o 13.	230
15	'Schetstekening van Kapahaha en Mamala (ca. 1635).' Badische Landesbibliothek, Karlsruhe, K 477, f. 29-30: [Anoniem]: <i>Capha, Mamalo</i> .	239
16	'Jacob Verheiden en Si Tidja alias Isolina Verheiden op Kapahaha.' Ritter 1861, titelplaat.	281

17	'Pagina uit Ridjali, Hikayat Tanah Hitu.' Bibliotheek Universiteit Leiden, Legatum Warnerianum, Cod.Or. 5448, f. 77.	289
18	Suleman Latukau, 2010. Collectie auteur.	310
19	Afbeelding van Manu Saliwangi, 2010. Collectie auteur.	312
20	Gedenkteken aan de voet van Kapahaha, 2010. Collectie auteur.	314
21	Drieluik samengesteld uit afbeeldingen 1, 4, 10 en 16.	323
22	'Zeeslag op de rede van Tidore, 11 juni 1601.' Badische Landesbibliothek, Karlsruhe, K 499b, f. 2: [Roelof Roeloffs], <i>Afconterfeytinghe van de stadt Tidore</i> .	348
23	'Man en vrouw van Tobelo.' Mangunwijaya 1987, p. IV.	350

Kaarten

1	Molukken	30
2	Banda-eilanden	42
3	Haruku, Saparua, Nusalaut	137
4	Ambon, Hoamoal	236
5	Maluku, Halmahera	344

Personenregister

Fictionele personages zijn in dit register opgenomen als ze op enig moment bekend hebben gestaan als historische personen.

- Abdurrachman, Ibrahim 116
Abendanon, J.H. 298
Abreu, Antonio de 41
Accarias de Sérionne, J. 92
Ackersdijck, J. 153, 154, 158, 166
Adeka 34, 36, 39, 55, 60, 62, 64-69, 71, 72, 75-80, 82-86, 88, 89, 93-95, 97, 100, 105-124, 131, 132, 324-331, 339, 342, 352, 355, 356, 359-361
Adeke zie Adeka
Adeks, N. zie Adiks, M.
Adika zie Adeka
Adiks, M. 193
Afron 65, 67, 68, 70-72, 75, 77-80, 85, 86, 88, 107-109, 113, 114, 119, 326, 356
Albuquerque, Afonso de 41, 125
Alembert, J. le Rond d' 78
Alexander, prins 149
Alfen, Joannes van 268, 269, 274, 275
Alfen, weduwe Van 276-278
Alkhajar, E.N.S. 343, 345
Alphen, Hieronymus van 249
Alwi Abubakar, Des 124, 128-130, 339
Antigoné 72-75, 77, 121, 122, 326, 356
Arens, K. 295
August III, koning 99
Auzon, H.W. d' 116
Baadilla, Said bin Abdullah 128, 129
Barends, Willem zie Barentsz, Willem
Barentsz, Willem 60, 62, 63
Baros, perdana Nusatapi 235
Barros, João de 107
Bartels, D. 273, 310
Baud, Jean Chrétien 148, 155, 174, 175, 186
Beecher Stowe, H. 249
Beetjes, P.J. 136, 162, 164, 202
Beets, Nicolaas 174, 187, 249
Berg, J. van den 118, 120
Berg, Jean Lubbert van den 136
Berg, Johannes Rudolf van den 136, 163, 182, 190
Berg, Johanna Christina van den 163
Berg, W. van den 186, 187
Berg, Wilhelm alias Lina Schneider 25
Bergel, Hendrik van 88
Berkel, Heer van zie Bergel, Henrik van
Bernardin de St Pierre, J.H. 174
Berthet, Elie 249
Bevoort, Harme 105
Beylinc, Albrecht 58, 60
Bezemer, A. 150
Bik, A.J. 33, 251
Bilderdijk, Willem 54, 73, 75, 249
Bismarck, Otto von 85
Boehmer, E. 32, 37, 334, 338
Boelen, J. 164, 165

- Bogaers, Adrianus 87, 148, 174, 187
 Bois, J.P.I. du 99, 100
 Bonaparte, Lodewijk Napoleon 20, 53, 54, 73, 134, 142
 Bonaparte, Napoleon 52-55, 86, 143, 150, 241
 Bonpland, Aimé 159
 Bosch, J. van den 24, 243, 245, 336
 Bossu, graaf van 58, 60
 Both, Pieter 99
 Braband, Katharina Laurence de zie Brabant, Catharina Laurence de
 Brabant, Catharina Laurence de 243
 Brabant, Desiré Lambert de 245
 Brabant, J.J.A. de 243
 Bree, M.J. van 76, 325
 Breitenstein, H. 115
 Brender à Brandis, Gerrit 49
 Brink, Jan ten 25
 Brosse, La zie Brosse, Ch. de
 Brosse, Ch. de 159
 Bruggemans, A. 176
 Bruin, Helena Julia de 74
 Bruining, W. 249, 250
 Buddingh, S.A. 114
 Bus de Gisignies, L.P.J. du 24, 27, 246
 Busken Huet, Conrad 83
 Buyskes, Arnold Adriaan 20, 103, 138, 139, 142, 144, 145, 157, 158, 162, 163, 165, 166, 168-170, 195, 199, 201
 Byron, Lord 174
- Caan, Anthonio 266, 267, 275
 Cajoan zie Cajoan, perdana Tanihitumesen
 Callenbacker, Dirk Joncker 349
 Camões, Luís de 61, 63, 94
 Capellen, G.A.G.Ph. baron van der 20-25, 27, 33, 98-100, 102-104, 155, 200, 246, 292, 323, 331, 332, 354, 358
 Casas, Bartolomé de las 70
 Cate, W.Ch. ten 118, 119
 Chateaubriand, François René de 159
 Chijs, J.A. van der 42, 91
 Christiaan, Chr. 164
 Christina Martha zie Tiahahu, Christina Martha
 Claeszen, Reinier 58
 Clercq, Willem de 45, 55
- Coen, Jan Pietersz. 90, 99, 122, 126, 127, 265, 266, 331, 349, 358, 361
 Cohen-Stuart, A.B. 184
 Cook, James 62, 63, 99, 198
- Daalberg, Bruno 175
 Daas, Q.W.J. 77
 Daendels, H.W. 20, 25, 134, 138, 150
 Darwin, Ch. 89
 Delprat, G.H.M. 147
 Demmer, Gerard 238-240, 257, 258, 262, 263, 265-268, 270-276, 278-280, 284-287, 321, 333, 357
 Dermeer, G. van zie Meer, D.G. van der
 Dermoût, Maria 33
 Deutecom, Jochem Roelofsz. van 235
 Diderot, Denis 15-17, 78, 91, 93, 95, 96, 354, 358
 Diemen, Anthonie van 62, 235-237, 247
 Dietz, D.H. 144
 Djamilu, perdana Nusatapi 231
 Dohmen, Chr. 68, 69
 Doornik, Jan Gerard 49
 Doren, Jan Baptist Jozef van 36, 133, 199-203, 207-209, 220, 221, 228, 334, 335, 360
 Dorp, H.M. van 249, 250
 Douchez, F. 113
 Douwes Dekker, Eduard alias Multatuli 114
 Drost, Aarnout 185
 Dumont d'Urville, J. 147
 Dungen Gronovius, J.D. van den 242-244
 Duymaer van Twist, A.J. 114
- Edipus 72-75, 77, 78, 80, 109, 131, 326, 356
 Egeron 34, 36, 39, 55, 60, 62, 64-69, 71, 72, 76-82, 84-86, 88, 89, 93-95, 100, 105, 107-112, 114, 116, 118-122, 124, 131, 132, 324-326, 328-331, 339, 352, 355-357, 359, 360, 361
 Egéron zie Egeron
 Elout, C.Th. 20, 22-24, 103, 195
 Ercilla, Don Alonzo de 66
 Esménard, Joseph-Alphonse 63, 64, 95
 Ethéokles 74
- Falck, Anton Reinhard 49
 Feith, Rhijnvis 79
 Feldmann, Th. 164
 Fielding, Henry 175

- Fingal 53
 Fluweel, Abraham 256, 268, 271, 273-278, 285, 333
 Forshee, J. 224
 Fraassen, Ch.F. van 8, 21, 23, 123, 134, 135, 140, 157, 166, 288
 Francis, E.A. 243, 244, 246, 247
 Frederik, prins 162, 201, 332
 Freud, Sigmund 78

 Gaay Fortman, P.L. de 114, 121
 Galoup, Jean-François de, comte de la Pérouse 62
 Gama, Vasco da 60, 61
 Gerstäcker, F. 250
 Gijsels, Aertus 126, 127, 235
 Goethe, Johann Wolfgang von 177, 178
 Goor, J. van 25
 Goss, A. 26, 27, 355
 Gozlan, L. 250
 Graeff, A.C.D. de 119
 Green, J. 107
 Grimmus, J.N. 251
 Groot, Hugo de 96
 Groot, J. 168
 Guillard, N.F. 73

 Haafner, Jacob 269
 Haan, F. de 246
 Habbema, J. 296
 Haghen, Corilina van der zie Putidjah
 Haghen, Putidjah van der zie Putidjah
 Haghen, Steven van der 90, 233, 234, 315, 316, 317, 319
 Hairun, sultan 41
 Hall, Maurits Cornelis van 49, 160
 Hambroek, Anthonius 53, 58
 Hamza, sultan 236, 237
 Hanou, A. 32
 Hardouin, Ernest 253
 Haren Noman, J.W. van 249
 Hartog, P.C.L. 117
 Hatta, Mohammad 128, 129
 Hattum, M. van 44, 54, 56, 64, 70, 74, 84, 86
 Hatu, Marawael 135
 Hayden, Joseph 81
 Haze, Hans de 283
 Healy, Chr. 224
 Heemskerk, Jacob van 43, 44, 87, 92
 Hehanussa, J.N. 167, 219
 Hekker Jr., D. 296
 Helmers, Jan Fredrik 34-38, 39, 44-56, 59-78, 80-89, 91, 93-97, 99-103, 105-115, 119, 121, 122, 126, 131, 322-326, 328-334, 337-339, 345, 346, 350-353, 355-359, 361
 Hemert, Paulus van 59
 Henri IV, koning 67
 Hermanszoon, Wolfert 89, 92, 93
 Heuvel, Anthonio van den 235, 266, 267, 269, 270
 Hidayat, rijksbestuurder 347
 Hippel, Th.G. von 176
 Hitipeuw, F. 216
 Hoëvell, W.R. baron van 25, 26, 28, 29, 85, 246, 291, 292, 331, 334, 355, 356
 Hogendorp, C.S.W. van 85
 Hogendorp, Dirk van 19
 Homerus 53, 121
 Hooft, F.X.R. 't 164
 Hooft, H.P.N. 't 113, 153, 161, 165, 167, 169, 171, 195, 197, 209
 Hooft, Pieter Cornelisz 137
 Hoop jr., Adriaan van der 174, 187
 Horton, W.B. 295
 Hoskins, J. 342
 Houtman, Cornelis de 42, 60, 61, 65, 94
 Huet, D.T. 147, 173, 175
 Humboldt, Alexander von 159-161

 Israel, Jonathan 12

 Jansen, H.J. 288
 Jaucourt, Louis de 78
 Johannes, G.J. 32, 161
 Jong, Chr. de 138
 Jorissen, Eduard Johan Pieter 83-86, 95
 Junghuhn, Franz 161, 252
 Jutting, L.J. 291

 Kajoan, perdana Tanihitumesen 235, 237, 239, 261, 262, 267, 270, 271, 284, 301
 Kakiali, kapitan Hitu 235, 237-239, 267-270, 285, 287, 290, 300, 301, 304, 314
 Kalff, G. 85
 Kam, Joseph 184, 185, 269, 359
 Kampen, N.G. van 204
 Kandou-Supid, C.A. 297

- Kandou, Elias 36, 37, 229, 295-302, 304-307, 309, 318, 319, 321, 338, 339, 360
 Kapitan Jonker 279
 Kartodirdjo, Sartono 214
 Kat Angelino, A.D.A. de 336, 337
 Kemp, P.H. van der 138, 209
 Khadidja 263, 299, 309
 Kiai Mas, prins 289
 Kinker, Johannes 51
 Klinken, G. van 343
 Klooster, H.A.J. 214, 215
 Kommer, H. 294, 295
 Koopman, L. 326
 Kortenhoef, P. 270
 Kotidjah alias Isolina Verheiden, Si Tidja, Putidjah 36, 37, 229, 295, 298-309, 302, 303, 306, 307, 309, 315, 318, 320, 321, 338, 339, 360
 Kotzebue, August von 176
 Kousbroek, Rudy 122, 123
 Kreekel, Willem 142, 163
 Kutoyo, S. 215
- Laksamana, prins 237, 314
 Lam, Jan Dirksz. 90
 Lamartine, Alphonse de 159
 Lasamahu, J. alias Teon Peunu 305, 306, 318, 319, 338
 Latoemahina zie Latumahina, Philip
 Latoewiloeloe zie Latuwilulu
 Lattha mahina, Philip zie Latumahina, Philip
 Latukau, Abdul Wahab 316
 Latukau, Hadji Abubakar 316
 Latukau, Hadji Patima 316
 Latukau, Suleman 8, 308-311, 313-315, 318, 319
 Latumahina, Philip 140, 169, 179-182, 186, 189, 192-194, 196, 208, 211, 326, 332, 357
 Latupeirissa, Bastiaan 135
 Latupeirissa, Hermanus 135
 Latuwaria, Monia 318
 Latuwilulu 9, 260, 263, 271, 273, 276, 277, 302, 303, 306, 340
 Lechevalier, J.B. 153
 Leemans, I. 32, 161
 Leikawa, Ahmad alias Telukabesi 316
 Leikawa, Putidjah zie Putidjah
 Leikawa, Rusda 8, 319, 321
 Leimena, Johannes 342
- Leirissa, R.Z. 215, 216
 Leliato, gouverneur van Hoamoal 235, 237
 Lennep, Jacob van 174, 175, 187, 249
 Lestaluhu, M.R.Z. 308, 309, 311, 314
 Limburg Stirum, J.P. van 127
 Linden van Snelrewaard, H.O. van der 118
 Lion, H.J. 250
 Lolohowarlaw, kapitan 217
 Long, I. le 64
 Loosjes, Adriaan 106
 Loots, Cornelis 49
 Lopez de Sequeira, Diego 107
 Lucanus 94
 Luhu, gouverneur van Hoamoal 237
 Luhukay, H. 312
 Luitjes, F.E. 296
 Lussy, Ahmad 224
 Lussy, Mat zie Lussy, Ahmad
 Luzac, Elias 92, 93, 95, 96
- Macpherson, James 53, 54, 75, 77
 Madame d'Estrée, Gabrielle 67
 Madjira, gouverneur van Hoamoal 285, 287
 Maetsuycker, J. 100
 Mahmoed, koning 125, 126
 Malvina 76, 77, 80
 Mangunwijaya, Y.B. 38, 322, 346, 350-353, 361
 Manusama, A. 296
 Manusama, A.Th. 279
 Manusama, J. 217
 Manusama, Johannes Marcus 190
 Manusama, Z.J. 288, 307
 Martha Christina zie Tiahahu, Martha Christina
 Martinet, Johannes Florentinus 141
 Matulesia, Johannes 135
 Matulesia, Thomas zie Matulessy, Thomas
 Matulessy, Kasimilali Pattimura 224
 Matulessy, Thomas alias Kapitan Pattimura 9, 36, 133, 136, 138, 140, 164, 169, 178-182, 186, 191-196, 199, 201, 207-209, 211, 212, 217-219, 224, 326, 334, 335, 357, 360
 Meer, D.G. van der 193
 Mees, G. 148
 Meijer, H.A. 87
 Meijer, J.A. 191, 194, 195, 210, 220
 Meijroos, G.H. 104

- Meneses, Dom Duarte de 289
 Mickle, W.J. 61
 Middelkoop, J.A. van 201
 Mihirdjiguna 237
 Minderhoud, H.J. 67, 85
 Mintaredja, H.M.S. 223
 Miquel, F.A.W. 151
 Moerlag, Gysbert van 268-270, 276, 278,
 285, 286, 329, 333
 Mohammad Usman, sultan 128
 Moine de l'Espine, J. le 64
 Mondriaan, Frederik Willem 119
 Mondriaan, Piet 119
 Mondriaan, Pieter Cornelis 119
 Montesquieu, Charles de 13
 Moor, J. de 205
 Muller, D.G. 165, 166
 Multatuli alias Eduard Douwes Dekker 23,
 85, 86, 114, 255, 373, 374

 Najaan, P. 296
 Nassau, Maurits van 234
 Neck, Jacob Cornelisz. van 43, 64, 79, 80,
 87, 88, 92, 95, 101, 108, 110, 126, 230, 329,
 346, 356, 357
 Neijs, J.A. 168
 Nerabati, Saleh 124-126, 128
 Nieland Scheidius, W.C. 164, 166, 167
 Nieuwenhuys, R. 23, 255
 Noach 115
 Nuku Muhammad Amiruddin, prins 134,
 342

 Oedipus zie Edipus
 Oey Bo Eng 294
 Olivier, Johannes 33, 200
 Oltmans, Jan Frederik 175
 Oscar 76
 Ossiaan zie Ossian
 Ossian 53, 54, 75-78, 80
 Ouden, N. den 118
 Oudkerk Pool, Scipio Pieter 36, 39, 97, 104-
 111, 131, 331, 332, 359

 Pangemanann, F.D.J. 294, 295
 Pasteur, J.D. 62
 Patinggaloang, rijksbestuurder 240
 Patiwaal, Salomon zie Pattiwael, Salomon

 Patiwani, kapitan Patih Tuban 235, 237,
 239, 240, 260-264, 267, 272, 273, 275-280,
 285-287, 292, 300-302, 304, 308, 321, 326,
 328, 329, 333, 357, 359
 Pattiasina, J.J.L. 196
 Pattimura, Kapitan alias Thomas
 Matulesy 37, 216, 217, 219, 223-227,
 308, 342, 343, 345
 Pattinasarany, Nicolaas 135
 Pattiwael, Jacobus 191
 Pattiwael, Salomon 191
 Payen, Antoine 155
 Pellecom, A.N. van 174
 Perintah, Said 140, 179, 180
 Perron, E. du 85, 255
 Philips II, koning 61
 Piepenbrock, Jac. 249
 Pieters zie Pietersz, M.Th.
 Pietersen zie Pietersz, M.Th.
 Pietersz, M.Th. 194-196, 202
 Poetiraij, J.D. 307
 Poivre, Pierre 12
 Poland, Toontje 205
 Polinices 74
 Pos, A. 61, 200
 Potgieter, E.J. 83
 Pramoedya Ananta Toer 294, 295
 Prévost d'Exiles, A.F. 107
 Printa, Sayat zie Perintah, Said
 Putidja zie Putidjah
 Putidjah alias Isolina Verheiden, Si Tidja,
 Kotidjah 309, 315-321, 340, 341, 343

 Raden Kamil 296
 Radermacher, J. 291
 Ralahalu, K.A. 226
 Raleigh, Walter 62
 Ratu Langie, Jozias 296
 Raynal, Guillaume-Thomas 15, 16, 88, 91-
 93, 95, 96, 354, 358
 Reael, Laurens 90, 99
 Rechteren, Seijger van 268
 Rees, Bernard van 204
 Rees, Willem Adriaan van 25, 36, 133, 203,
 205-212, 217, 218, 220, 221, 223, 228, 334,
 335, 342, 360, 361
 Reinwardt, C.G.C. 24
 Reynst, Gerard 90, 99

- Rhébok, Anthonie 140, 169, 180, 182, 207, 211, 219
 Richemont, P. 209, 210, 220
 Ridjali, imam 8, 129, 229, 230, 237, 239, 240, 264, 272, 276, 278-280, 284-286, 288-291, 300, 301, 304, 307, 309, 314, 333, 341
 Riebeeck, Abraham van 247
 Rijckevorsel, A. van 148, 174
 Risakotta, Hendrik 135, 136, 202
 Ritter, Adèle Wilhelmina 294
 Ritter, Willem Leonard 33-38, 85, 112, 150, 229, 241-257, 259-276, 278-280, 282, 284, 286, 291-295, 298, 301, 302, 304, 305, 307, 309, 321-330, 332-340, 345, 346, 350-353, 355-361
 Ronkel, Ph.S. van 124-126
 Roorda van Eysinga, Philippus Pieter 33, 36, 39, 97-104, 111, 131, 184, 331, 332, 359, 360
 Roorda van Eysinga, Sytse 33
 Roos, Cornelis Sebille 11
 Rousseau, Jean Jacques 152, 174
 Ruitenbeek, H. 106
 Rumph, Georg Everhard zie Rumphius, G.E.
 Rumphius, G.E. 8, 258, 259, 265, 275, 278, 286-288, 291, 308, 341

 Sacchini, A. 73, 131
 Sahetapij, J. 207, 209, 211
 Sahusela Lekahena 213
 Said, E.W. 31
 Sajepatti zie Sahetapij, J.
 Saksen-Weimar-Eisenach, Karel Bernhard van 201
 Samu-Samu, kapitan Tanihitumesen 313
 Sapija, M. 217-221, 223, 224
 Sardjono, Roesian 223
 Satsuit Tubun, Karel 342
 Schaffelaar, Jan van 58
 Schimmelpenninck, Rutger Jan 24, 52
 Schneider, Lina alias Wilhelm Berg 25
 Schröder, F.L. 176
 Schutte, G.J. 19
 Scott, Walter 174, 175, 187, 259
 Sebastião, koning 61
 Sepamole, perdana Tanihitumesen 313
 Sepp, J.C. 149
 Se Tiedja zie Si Tidja
 Si Tidja alias Isolina Verheiden, Kotidjah, Putidjah 256, 257, 260, 261, 263, 264, 272, 273, 276, 277, 279-281, 285, 286, 293, 299, 304, 321, 325-329, 333, 342, 343, 357, 360
 Si Tiedja zie Si Tidja
 Siahaija, D.P. 296
 Sieuwerts van Reesema, A. 148
 Sifaridjali zie Ridjali
 Sjahrir, Sutan 129
 Smit, W.A.P. 67
 Smith, Adam 13
 Socrates 45-47
 Soeharto, H.M. 129, 214, 215, 224, 227-295, 342, 345, 361
 Soenjata Kartadarmadja, M. 216
 Sontani, U.T. 345
 Sophocles 73, 75, 78
 Specx, Sara 248, 270, 295
 Staël, Madame de 174
 Stamford Raffles, Thomas 20, 99
 Staring, Anna Aleida 141
 Stavorinus, J.S. 260, 268, 275
 Steenbrink, K. 351
 Stoppendaal, L. van 61
 Stuart, Martinus 162
 Stuers, H.J.J.L. ridder de 242
 Stuiveling, G. 93
 Sturkenboom, D. 326
 Sturler, J.E. de 183
 Stuurman, S. 13
 Supusepa, Eddy 37
 Swager, Cornelis Dirkszoon 268, 270, 274-279, 333
 Swieten, Gottfried van 81

 Tacitus, Publius Cornelius 273
 Tahalele, kapitan Tanihitumesen 256, 313
 Tamaëla, Jeremias 135
 Tamalesi, orangkaja 235, 256, 260, 307
 Tamalessi zie Tamalesi, orangkaja
 Tapiewakka zie Tiahahu, Tabiwakan
 Tasman, Abel 60, 62, 63, 65, 94
 Teeuw, A. 122, 123
 Telukabesi alias Ahmad Leikawa 34, 36, 229, 231, 237, 239-241, 248, 254-264, 267, 268, 270-273, 275-277, 279, 280, 284-286, 291-293, 300-304, 306-309, 311-316, 318, 319, 321, 325-329, 332-334, 337-341, 359
 Teon Peunu alias J. Lasamahu 305

- Tepil, perdana Nusatapi 233-235, 239, 256, 265, 266, 290
 Termorshuizen, G. 28
 Theseus 74
 Thieme, H.C.A. 29
 Thorbecke, J.R. 150
 Tiahahu, A. 217
 Tiahahu, Christina Martha 8, 34, 36, 37, 133, 134, 140, 148, 152, 167, 168-175, 177-194, 196, 197, 202, 203, 205, 208-212, 214-228, 306, 324-329, 331-334, 342, 343, 345, 350, 352, 355-361
 Tiahahu, Paulus 167, 168, 169, 173, 178, 179, 181, 182, 190, 197, 202, 208, 210, 217, 218, 219, 328, 329, 342, 356
 Tiahahu, Sina 217
 Tiahahu, Tabiwakan 170, 212, 213, 217
 Tielenius Kruijthoff, H. 196
 Tio Ie Soei 295
 Toelis Soetan Sati 295
 Toeloecabesi zie Telukabesi
 Toeloecabesie zie Telukabesi
 Tollens, Hendrik 87, 103, 148, 174, 175, 249
 Tollens, L.J.A. 29, 249, 250, 251, 255
 Tomasowa, Jan 37
 Toskar 76
 Toulessj, kapitan 259
 Treago, Paulus zie Tiahahu, Paulus
 Triago, Paulus zie Tiahahu, Paulus
 Tulukabesi zie Telukabesi
 Tulukabessy zie Telukabesi
 Tuwanakotta, D.T. 220

 Usen alias Patiواني, kapitan Patih Tuban 235
 Uylenbroek, Pieter Johannes 45, 46, 49, 73

 Valentijn, François 86-89, 116, 129, 184, 247, 248, 256-260, 262, 263, 265-268, 270-272, 274-276, 278, 280, 282-284, 286-288, 291, 295, 300, 325, 357, 359
 Vancouver, George 62
 Vasconcelos, Sancho de 289
 Vaynes van Brakell, Louise de 145, 149, 175, 177
 Veder, A. 148, 174
 Veer, Gerrit de 62
 Veerman, W.L. 192, 193, 195, 196
 Velden, Alida van der 105
 Velden, Diewtje Geertruida van der 105
 Vereul, Abraham 49
 Vergilius 53
 Verheiden, Isolina alias Si Tidja, Kotidjah, Putidjah 276, 281, 283, 284, 293
 Verheiden, Jacob 240, 257, 258, 273-277, 279-286, 292, 293, 301-304, 306, 316, 317, 320, 321, 328, 329, 357
 Verheiden, Morina 302
 Verheijden, Kotidjah zie Kotidjah
 Verheijden, Lorina zie Kotidjah
 Verheyden, Lorinna zie Kotidjah
 Verhijden, Lorina zie Kotidjah
 Verhoeff, Pieter Willemsz 90
 Ver Huell, Alexander 143, 145, 149, 152, 175, 177
 Ver Huell, Carel Hendrik 142, 143, 145, 148, 150, 152, 156, 158, 173, 175, 176
 Ver Huell, Christiaan Antonij 142
 Ver Huell, Everhard Alexander 140
 Ver Huell, Frits 149
 Ver Huell, Maurits 8, 33-38, 112, 113, 127, 133, 134, 139-178, 181-199, 201, 202, 205, 207, 209, 211, 212, 217, 218, 220-223, 227, 228, 241, 250, 322-334, 337, 338, 342, 343, 345, 346, 350-353, 355-361
 Vermeulen Krieger, Petro Ferdinand 36, 133, 203-207, 209-212, 218, 220, 221, 234, 335, 342, 360
 Veth, P.J. 148
 Vlaming van Oudshoorn, Arnold de 285, 287
 Vliet, R. van 92
 Voitus van Hamme, A.P. 177
 Voltaire 67
 Vondel, J. van den 73, 254
 Voorneman, A.A. 250
 Vries, J.E. de 177
 Vries, M. de 324
 Vries, S.J. de 182, 207
 Vriese, W.J. de 151

 Wacker van Zon, Petrus de 175
 Wall, V.I. van de 117, 127, 219, 223
 Wallace, Alfred Russell 161
 Wangsa, kapitan Hitu 309
 Wap, J.J.F. 97
 Warnsinck, J.C.M. 125

- Warwijck, Wybrant van 43, 92, 101, 230,
232, 233
Watson, C.W. 294
Weijs, A.R. 33, 251
Weiland, Petrus 71
Wessels, Catharina 44
Wiel, J.R. van der 185
Wiggers, Ernst Frederik 293
Wiggers, Frits Bernard 294
Willem I, koning 11, 20, 22, 27, 97, 143, 144,
149, 162, 194, 354
Willem I, prins van Oranje 58
Willem II, koning 29, 149
Willem III, koning 114, 117
Willem V, stadhouder 19, 46, 47
Winn, Ph. 130
Wiselius, Samuel Iperusz 50, 82, 83, 106
Witsen Geysbeek, Pieter Gerardus 45
Wouden, S. van der 242
Zacharias, L.J.H. 216-223, 225, 361
Zainal Abidin, hadji 347
Zubli, Ambrosius Justus 49, 176
Zwier van Haren, Onno 65

Curriculum vitae

Johannes Adrianus Maria Straver, geboren te Gouda op 30 mei 1947, behaalde in 1964 het diploma gymnasium A aan het Constantijn College te Amersfoort. Aan de Rijksuniversiteit te Utrecht studeerde hij Nederlandse taal- en letterkunde van 1964 tot 1968 en algemene literatuurwetenschap van 1968 tot 1971. Hij werkte als leraar Nederlands in het voortgezet onderwijs aan het Groninger Avondcollege te Groningen, van 1972 tot 1973, en aan het Montessori Lyceum Herman Jordan te Zeist, van 1973 tot 1975. In de volgende jaren, van 1975 tot 1999, was hij te Assen werkzaam als docent Nederlands aan Pedagogische Academie 'De Eekhorst', vanaf 1987 lesplaats van de Hogeschool Drenthe. In 1988 werd hij in onvolledige betrekking aangesteld als stafmedewerker van het Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers te Utrecht, waar hij van 1999 tot zijn pensionering in 2011 in volledige betrekking werkzaam bleef.